

**แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)**

**Thailand's Third National Strategic Plan
on Chemicals Management
(2007-2011)**

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

**แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)**

**Thailand's Third National Strategic Plan
on Chemicals Management
(2007-2011)**

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 974-244-203-7 และ 978-974-244-203-3

พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2550

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

จำนวนหน้า 77 หน้า

จัดทำโดย คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย สำนักความร่วมมือระหว่างประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข
88/24 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2590 7286, 0 2590 7289
โทรสาร 0 2590 7287
www.fda.moph.go.th

ออกแบบและพิมพ์โดย โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์ 0 2573 0099 โทรสาร 0 2579 5101

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (Strategic Approach to the International Chemicals Management : SAICM) ให้มีนโยบายเดียว (Single policy) ในการบริหารจัดการสารเคมีของประเทศเพื่อป้องกันอันตรายและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีต่อสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมของประชาชน

แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและมีทิศทางที่ต่อเนื่องและตอบสนองบทเรียนจากแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544) และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549) ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชนและความยั่งยืนบนพื้นฐานของการพัฒนาประเทศตามหลักการ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สอดคล้องและสนับสนุนเป้าหมายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) คือ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM) ทั้ง 3 ระดับ คือ High level Declaration, Overarching Policy Strategy และ Global Plan of Action : GPA เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millenium Development Goals : MDGs) คือ “ลดการผลิตและใช้สารเคมีในทางที่จะนำไปสู่การลดผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมภายในปี พ.ศ.2563”

แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Multi participatory approach) ลดความซ้ำซ้อนและเสริมเต็มเต็มการทำงานให้ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งสร้างเสริมศักยภาพของชุมชน และ

เครือข่ายภาคประชาชนให้เกิดการจัดการสารเคมีของประเทศแบบครบวงจร (Life-cycle of chemicals) พัฒนาขึ้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2546 - ตุลาคม พ.ศ.2549 รวม 2 ปี 11 เดือน ตั้งแต่การทบทวนสถานการณ์การจัดการสารเคมีของประเทศช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การประเมินผลแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549) การประชุมระดมสมอง การประชุมสัมมนาระดับชาติ การประชุมนานาชาติ การกลั่นกรองจากคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมีและการพิจารณาให้ความเห็นจากคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นชื่อคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2549

แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 แสดงให้เห็นถึงทิศทางและแนวทางการดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้าที่จะนำประเทศสู่ “สังคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี สู่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และแข่งขันได้ในระดับสากล” ประกอบด้วย

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 สถานการณ์และแนวโน้มการจัดการสารเคมี

บทที่ 3 นโยบายสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี

บทที่ 4 แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี

2. ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี

2.1 พัฒนาและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

2.2 พัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยด้านสารเคมีทางอุตสาหกรรมที่

เหมาะสม

3. ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี

บทที่ 5 กลไกการนำแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ไปสู่การปฏิบัติ

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ผ่าน
ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ผ่านทางกระทรวงสาธารณสุข ในการประชุมคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2550 ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้อำนาจของงบประมาณ
เพื่อดำเนินการต่อไป

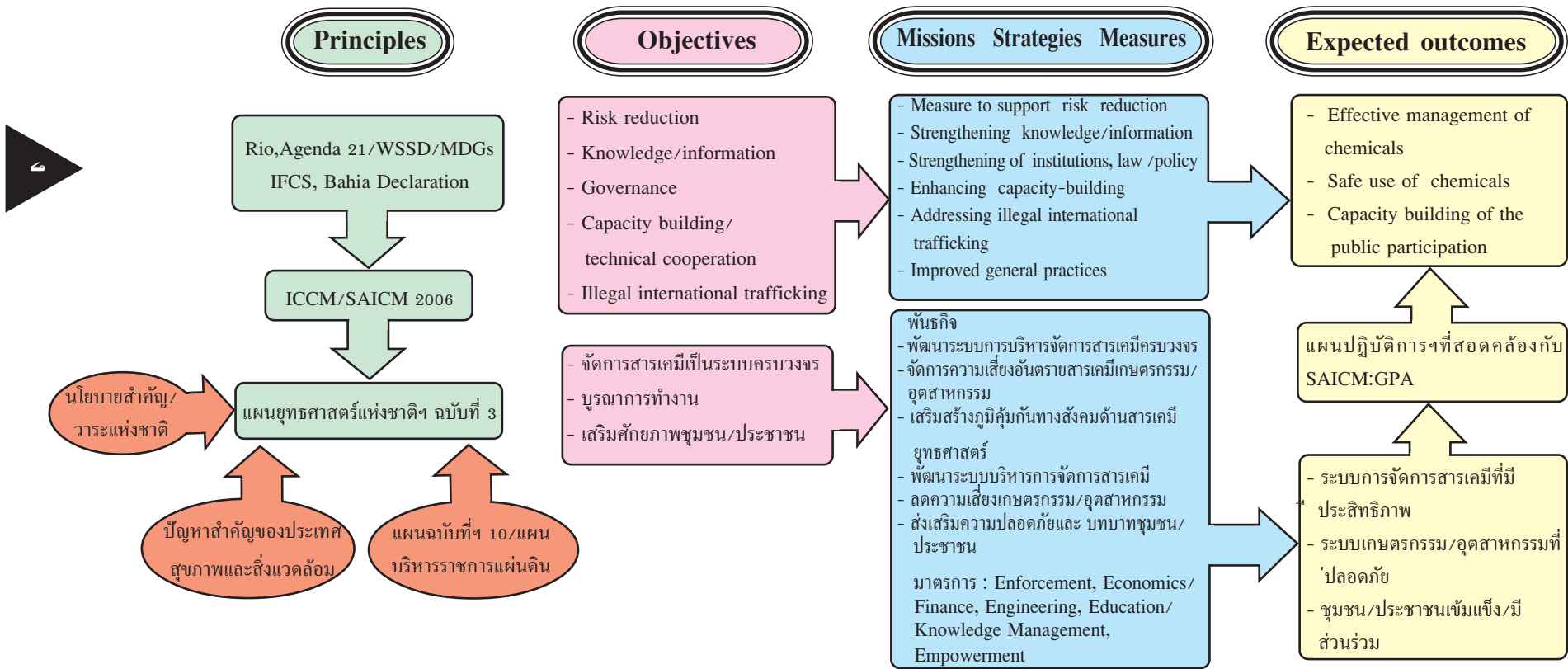

กรอบความคิดการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

GLOBAL : By the year 2020, having chemicals produced and used in the ways that minimize significant adverse effects on human health and the environment

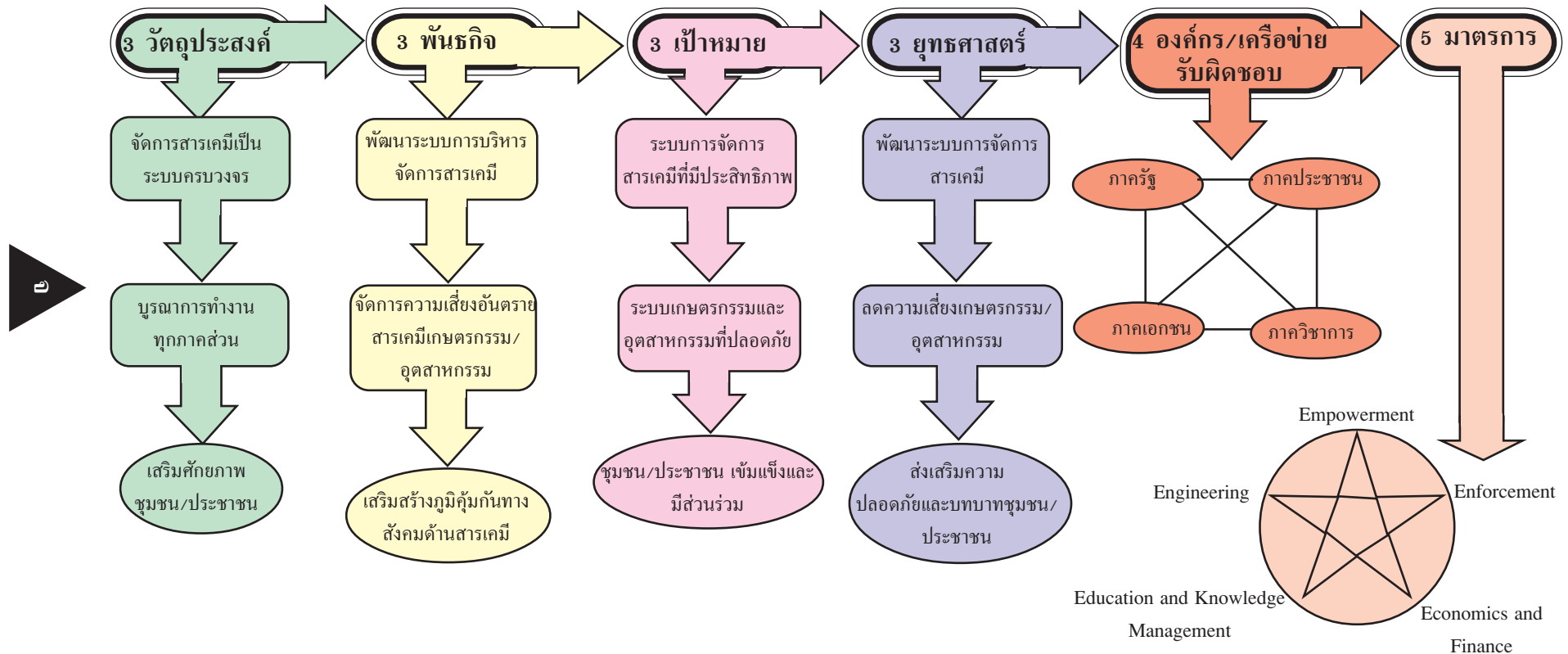

ระดับชาติ : สังคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี ผู้การพัฒนาที่ยั่งยืน และแข่งขันได้ในระดับสากล

โครงสร้างของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

วิสัยทัศน์ สันคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี ผู้พัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และแข่งขันได้ในระดับสากล

- หมายเหตุ
1. มาตรการด้านการจัดการทางกฎหมาย (Enforcement)
 2. มาตรการด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินการคลัง (Economics and Finance)
 3. มาตรการด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Engineering)
 4. มาตรการด้านการศึกษา การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ (Education and Knowledge Management)
 5. มาตรการด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน (Empowerment)

(สำเนา)

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/๖๓๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) และร่างแผนปฏิบัติการและงบประมาณ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สธ ๑๐๑๕/๕๖๕๗ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตามบัญชีแนบท้าย

ตามที่ได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการและงบประมาณ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณ ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐ ลงมติเห็นชอบ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐ -๒๕๕๔) และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการและงบประมาณ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) ตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอและให้กระทรวงสาธารณสุขรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงคมนาคม กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปประกอบการปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) แผนฯ ทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุรัชย์ ภูประเสริฐ

(นายสุรัชย์ ภูประเสริฐ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๒๔-๓๒๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th

sc1_50_021 (ยืนยันมติพิจารณา)_พรพรหม

รายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการและงบประมาณ ภายใต้ แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฯ ฉบับที่ ๓ ให้ทราบดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน
๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๙. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
๑๐. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
๑๓. ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

บัญชีแนบท้าย (กระทรวงสาธารณสุข)

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ค่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๐๗/๑๓
ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๐
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๐/๑๒๒
ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๐๕๑๓/๘๐
ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงคมนาคม ค่วนที่สุด ที่ คค (ปคร) ๐๒๑๐/๑
ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๐
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๐๓๐๔/๔๔
ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๕/๐๕๐๑
ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๐
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงแรงงาน ค่วนที่สุด ที่ รง ๐๕๐๓/๓๒๕๔
ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๕
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ค่วนที่สุด ที่ วท (ปคร) ๐๒๑๑/๐๐๑ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐
๙. สำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ค่วนที่สุด ที่ อก ๐๓๐๕/๒๑
ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐
๑๐. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๑๐/๑๖ ลงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๐
๑๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ค่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๓/๕๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๕
๑๒. สำเนาหนังสือสำนักงานงบประมาณ ที่ นร ๐๓๐๘.๑/๑๑๕
ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๕

กิตติกรรมประกาศ

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีของประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งคณะที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางและกลั่นกรองเนื้อหาสาระสำคัญให้ครอบคลุมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในนามของคณะผู้จัดทำฯ ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี
เมษายน พ.ศ.2550

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ก
* กรอบความคิดการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)	ง
* โครงสร้างของแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)	จ
* สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ ๖๓๗ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ เรื่อง (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔) และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการและงบประมาณ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔)	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 สถานการณ์และแนวโน้มการจัดการสารเคมี	10
บทที่ 3 นโยบายสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี	25
บทที่ 4 แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)	34
ยุทธศาสตร์ ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี	37
ยุทธศาสตร์ ที่ 2 ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี	
♦ พัฒนาและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	40
♦ พัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยด้านสารเคมีทางอุตสาหกรรมที่เหมาะสม	43
ยุทธศาสตร์ ที่ 3 ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี	46
บทที่ 5 กลไกการนำแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ไปสู่การปฏิบัติ	48

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

1. แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ.2550-2554) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 56
2. กระบวนการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) 63
3. สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศ
ว่าด้วยการจัดการสารเคมี 67
4. สารบัญคำย่อ 70
5. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๖/ ๑๐๕๑๓ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๕
เรื่อง องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแห่งชาติ
ว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี 71

บรรณานุกรม

75

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 พัฒนาการของการดำเนินงานแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544) สู่วัฒนคุณศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)	4
ภาพที่ 1.2 ภารกิจในกระบวนการทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)	6
ภาพที่ 1.3 กระบวนการและกรอบระยะเวลาการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)	8
ภาพที่ 2.1 วัฏจักรและการใช้สารเคมีตั้งแต่จุดนำเข้าไปยังผู้ใช้ปลายทาง	10
ภาพที่ 2.2 แนวโน้มปริมาณการนำเข้าและส่งออกปุ๋ยเคมี พ.ศ.2541-2546	12
ภาพที่ 2.3 แนวโน้มปริมาณการนำเข้าและส่งออกสารเคมีกำจัดศัตรูพืช พ.ศ.2541-2546	12
ภาพที่ 2.4 จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้เจ็บป่วยจากการได้รับพิษสารเคมี ทางการเกษตร ปี พ.ศ.2544-2548	14
ภาพที่ 2.5 ร้อยละของเกษตรกรที่มีระดับโคลีนเอสเตอเรสในเลือดอยู่ใน เกณฑ์ไม่ปลอดภัยและสถิติการเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากพิษ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ.2540-2545	15
ภาพที่ 2.6 จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้เจ็บป่วยจากการได้รับพิษสารเคมี ด้านอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2544-2548	16
ภาพที่ 2.7 ปัญหาโรคจากการประกอบอาชีพจากภาคอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2544-2547	16
ภาพที่ 2.8 ประเภทอุบัติเหตุภัยสารเคมี ปี พ.ศ.2546-2549	17
ภาพที่ 2.9 ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุภัยสารเคมี ปี พ.ศ.2546-2549	17

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 2.10 จำนวนผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุภัยสารเคมี ปี พ.ศ.2546-2549	18
ภาพที่ 3.1 ความเชื่อมโยงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ สารเคมีของประเทศ	25
ภาพที่ 3.2 ความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องประสานสอดคล้องและส่งเสริมกับนโยบายรัฐบาล และวาระแห่งชาติ	31
ภาพที่ 5.1 ผังโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ	51
ภาพที่ 5.2 ผังโครงสร้างความสัมพันธ์ของการดำเนินงานเชิงบูรณาการ	53
ภาพที่ 5.3 การติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ	55

บทที่ 1

บทนำ

สารเคมีเป็นตัวแทนหนึ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควบคู่ไปกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของทุกประเทศ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนา และประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ ดังนั้นทุกประเทศจึงมีความต้องการใช้สารเคมีเพิ่มขึ้น เพื่อนำมาใช้ทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และสาธารณสุข รวมทั้งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การนำสารเคมีมาใช้เช่นนี้ หากใช้อย่างถูกต้องและถูกวิธี ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล ขณะเดียวกันหากใช้โดยขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและขาดมาตรการป้องกันความปลอดภัยที่ดี อาจก่อให้เกิดโทษอย่างมหันต์เช่นกัน เช่น ปัญหาการของเสียอันตราย การตกค้างในผลิตภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม และการเกิดอุบัติเหตุสารเคมี เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความสมดุลทางระบบนิเวศทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ที่ผ่านมาในเวทีการประชุมระดับโลก ได้เล็งเห็นความสำคัญจากอันตรายของสารเคมี จึงมีการหยิบยกปัญหาขึ้นมาหารือร่วมกันเพื่อนำไปสู่การจัดการสารเคมีที่ยั่งยืนและเป็นรูปธรรม เช่น การประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (World Summit on Sustainable Development : WSSD) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MDGs) เวทีความร่วมมือระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความปลอดภัยด้านสารเคมี (Intergovernmental Forum on Chemical Safety : IFCS) และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (Strategic Approach to International Chemicals Management : SAICM) เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย โดยกระทรวงสาธารณสุข นับตั้งแต่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยด้านสารเคมี (International Programme on Chemical Safety : IPCS) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2528 และเป็นศูนย์ประสานงานแห่งชาติของเวทีความร่วมมือระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความปลอดภัยด้านสารเคมี (IFCS) เมื่อปีพ.ศ.2537 ทำให้ประเทศมีการจัดการสารเคมีเป็นระบบและมีทิศทาง

ที่ดีขึ้น ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544) และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2544-2549) โดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นประธาน กรรมการจากทุกกระทรวง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

การทบทวนและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

จากการทบทวนสถานการณ์การจัดการสารเคมีของประเทศ ช่วง 10 ปี ที่ผ่านมารวมทั้งการประเมินผลภาพรวมของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544) และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549) พบว่าการดำเนินงานหลายอย่างได้นำไปสู่การสร้างระบบการจัดการสารเคมีที่มีทิศทางดีขึ้น ขณะเดียวกันยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องนำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน สรุปดังนี้

1. แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544) มุ่งเน้นการประสานงานเพื่อพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีในระดับชาติ เนื่องจากเป็นการเริ่มต้นของแผนฯ ซึ่งต้องการการดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 มี 3 แผนงานหลัก คือ

- (1) แผนงานพัฒนาองค์ความรู้และทรัพยากรมนุษย์
- (2) แผนงานพัฒนาโครงการและระบบบริหาร
- (3) แผนงานพัฒนาระบบบริการ

และมี 8 มาตรการสำคัญ คือ

- (1) กฎหมายและการบังคับใช้
- (2) การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านความปลอดภัยสารเคมี
- (3) การจัดการอุบัติเหตุสารเคมี
- (4) การพัฒนาเทคโนโลยี
- (5) การให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้
- (6) การพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

(7) การเฝ้าระวังด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมจากอันตรายสารเคมี

(8) การส่งเสริมและจูงใจด้านการเงินและการลงทุน

จุดแข็งของแผนแม่บทฉบับที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมจากทุกหน่วยงาน และการใช้วิชาการในการกำหนดนโยบายและแผน สิ่งที่ต้องเสริมความเข้มแข็ง คือ ต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนให้เข้าถึงประชาชน กระบวนการ และโครงสร้างองค์กรบริหารจัดการแผน

2. แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2549) มุ่งเน้นการจัดการสารเคมีที่เป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ

(1) การพัฒนาเครือข่ายศูนย์ข้อมูลสารเคมีแห่งชาติ

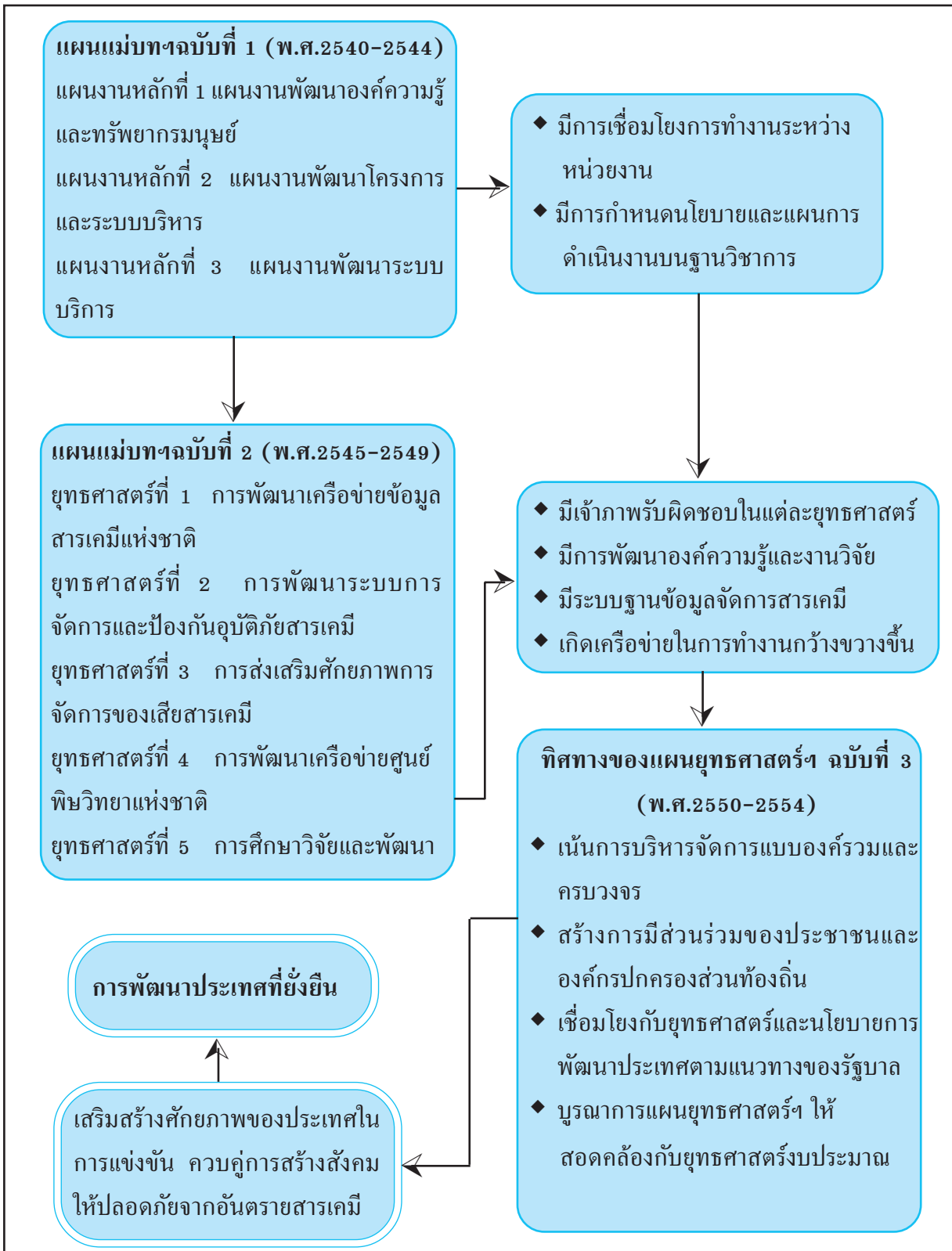
(2) การพัฒนาระบบการจัดการและป้องกันอุบัติเหตุภัยสารเคมี

(3) การส่งเสริมศักยภาพการจัดการของเสียสารเคมี

(4) การพัฒนาเครือข่ายศูนย์พิษวิทยาแห่งชาติ

(5) การศึกษาวิจัยและพัฒนา

จุดแข็งของแผนแม่บทฉบับที่ 2 คือ มีเจ้าภาพรับผิดชอบแต่ละยุทธศาสตร์และมีเครือข่ายประสานงานที่กว้างขวางและเข้มแข็ง สิ่งที่ต้องเสริมความเข้มแข็ง คือ การพัฒนาองค์ความรู้ และทรัพยากรมนุษย์ ที่จำเป็นต้องทำต่อเนื่องเพื่อให้การจัดการสารเคมีเป็นระบบ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นให้มีองค์ความรู้ในการจัดการสารเคมี ดังภาพที่ 1.1

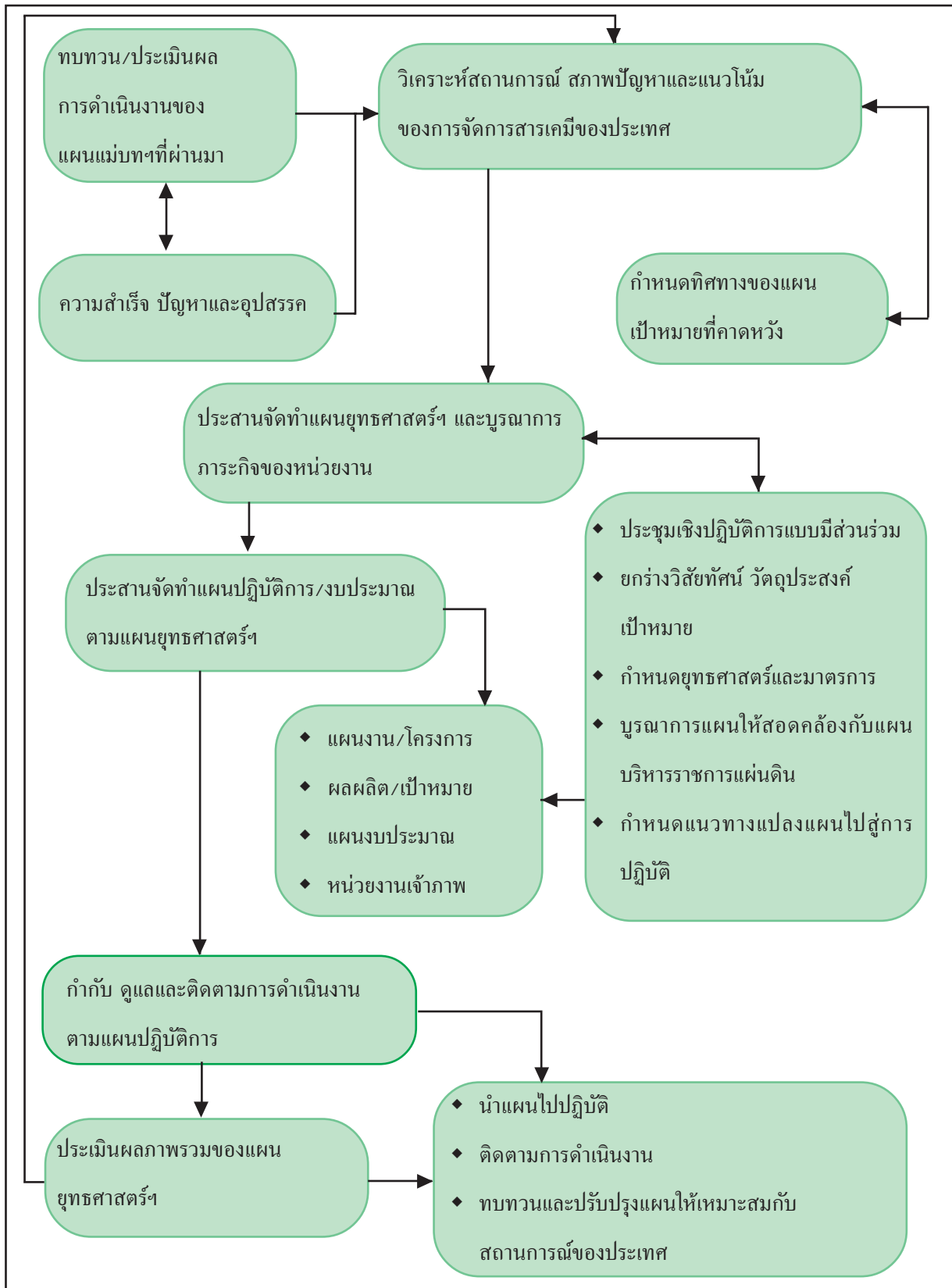
ภาพที่ 1.1 : พัฒนาการของการดำเนินงานแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544) สู่แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นชื่อ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2549) ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2547 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 มอบหมายให้คณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมีประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 แผนปฏิบัติการและงบประมาณ เพื่อให้มีความต่อเนื่องจากแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 โดยได้ให้นโยบายและข้อเสนอแนะในการจัดทำ ดังนี้

1. เป็นแผนยุทธศาสตร์เชิงรุกที่สอดคล้อง ทั้งแผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM)
2. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผน (Multi participatory approach)
3. เป็นแผนการจัดการสารเคมีของประเทศที่ครบวงจร (Life-cycle of chemicals)
4. กระบวนการจัดทำแผนฯ ประกอบด้วย 5 ภารกิจหลัก ดังนี้
 - 4.1 วิเคราะห์สถานการณ์ สภาพปัญหา และแนวโน้มการจัดการสารเคมี
 - 4.2 การประสานการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ
 - 4.3 การประสานจัดทำแผนปฏิบัติการ และงบประมาณตามแผนยุทธศาสตร์
 - 4.4 การกำกับ ดูแลและติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ
 - 4.5 การประเมินผลภาพรวมของแผนยุทธศาสตร์ฯ

ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 : ภารกิจในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

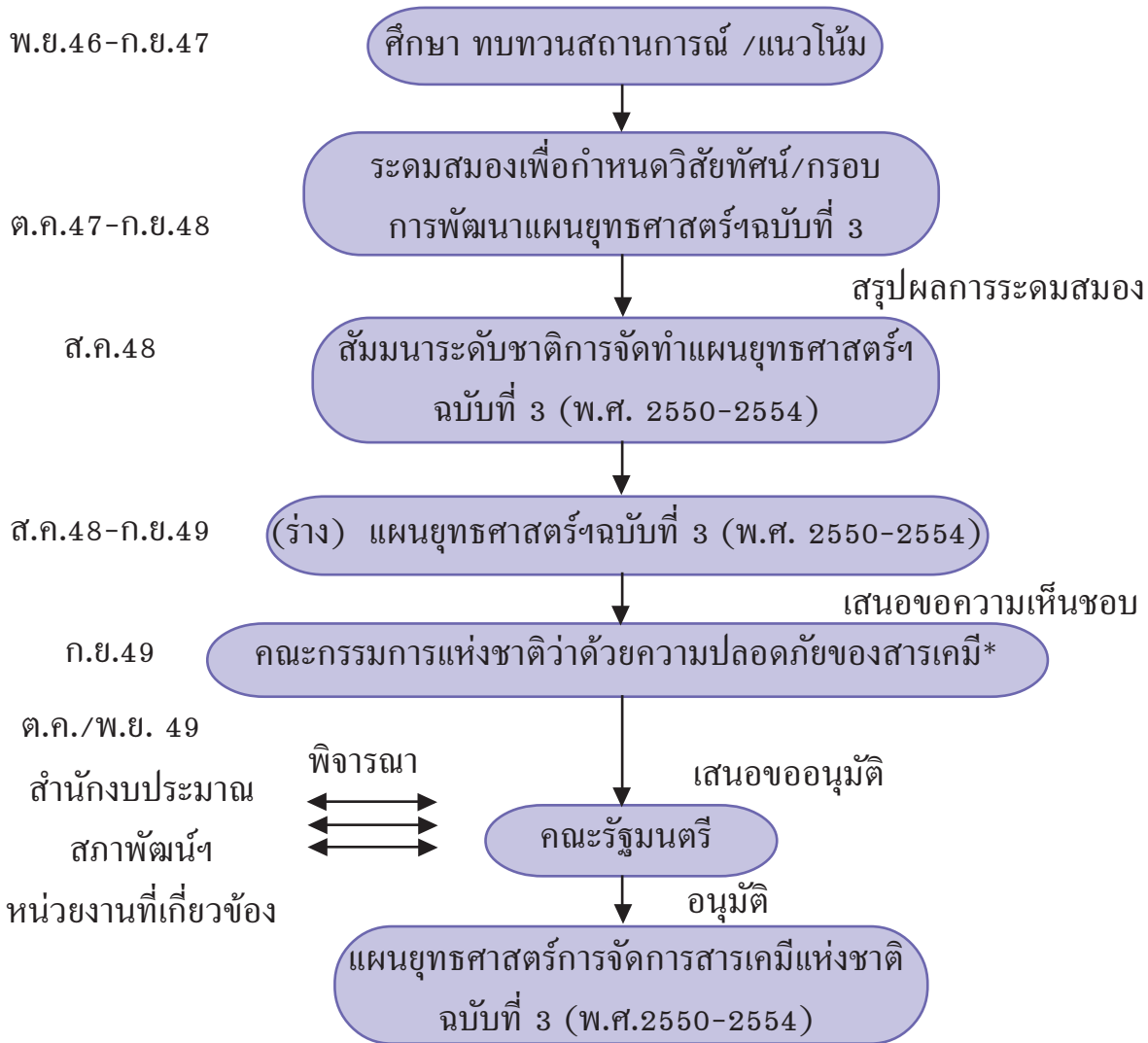
คณะกรรมการประสานงานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมีโดยกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้เริ่มกระบวนการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2546-ตุลาคม พ.ศ.2549 รวม 2 ปี 11 เดือน ดังนี้

1. ทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการสารเคมีทั้งในประเทศและต่างประเทศ
 2. ประเมินผลการดำเนินงานแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549)
 3. จัดประชุมระดมสมองระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวม 13 กระทรวง 35 หน่วยงาน รวม 10 ครั้ง
 4. จัดประชุมสัมมนาระดับชาติเพื่อกำหนดทิศทางแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) รวม 2 ครั้ง
 5. ประชุมนานาชาติ รวม 4 ครั้ง
 6. ประชุมคณะที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการและแผน รวม 5 ครั้ง
 7. ประชุมคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนฯ เพื่อกลั่นกรองแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 รวม 9 ครั้ง
 8. ประชุมคณะกรรมการแห่งชาติฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) รวม 2 ครั้ง
- ดังภาพที่ 1.3 และภาคผนวกที่ 2

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) และแผนปฏิบัติการและงบประมาณภายใต้แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติฯ ฉบับที่ 3 ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2550 เรียบร้อยแล้ว โดยการสนับสนุนจาก 13 กระทรวงที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 1.3

กระบวนการและกรอบระยะเวลาการพัฒนา แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

- หมายเหตุ
1. คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี* ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นชื่อ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2549
 2. แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2550

คำจำกัดความ

1. สารเคมี (Chemical) ตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติหมายถึง สารเคมีหรือเคมีภัณฑ์ ภายใต้การควบคุมตามกฎหมาย กฎกระทรวง และระเบียบต่างๆ ของภาครัฐ ทั้งนี้รวมถึงสารเคมีและเคมีภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลของภาครัฐ แต่มีการนำมาใช้ในประเทศไทย

2. ความเป็นพิษ (Toxicity) หมายถึงความสามารถเฉพาะของสารใดสารหนึ่งในการทำให้เกิดพิษต่อสิ่งมีชีวิต มี 2 ลักษณะ คือ

2.1 ความเป็นพิษเฉียบพลัน (Acute toxicity) หมายถึง ความเป็นพิษจากสารเคมีทันทีภายหลังจากดูดซึมเข้าสู่ร่างกายมนุษย์หรือสัตว์แล้วทำให้เกิดความเสียหายต่อการทำงานของระบบต่างๆในร่างกาย เช่น ระบบประสาท ทำให้มีอาการน้ำลายไหล เหงื่อออก ม่านตาหรี่ เป็นต้น

2.2 ความเป็นพิษเรื้อรัง (Chronic toxicity) หมายถึง ความเป็นพิษที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งหลังจากได้รับหรือสัมผัสกับสารนั้นเป็นเวลานาน เช่น การเกิดพิษต่อเม็ดเลือด การเกิดพิษต่อระบบสืบพันธุ์ การเกิดเนื้องอก มะเร็ง เป็นต้น

3. อันตราย (Hazard) หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดพิษจากการได้รับ ใช้หรือสัมผัสสารเคมีนั้น

1. ข้อมูลสารเคมี

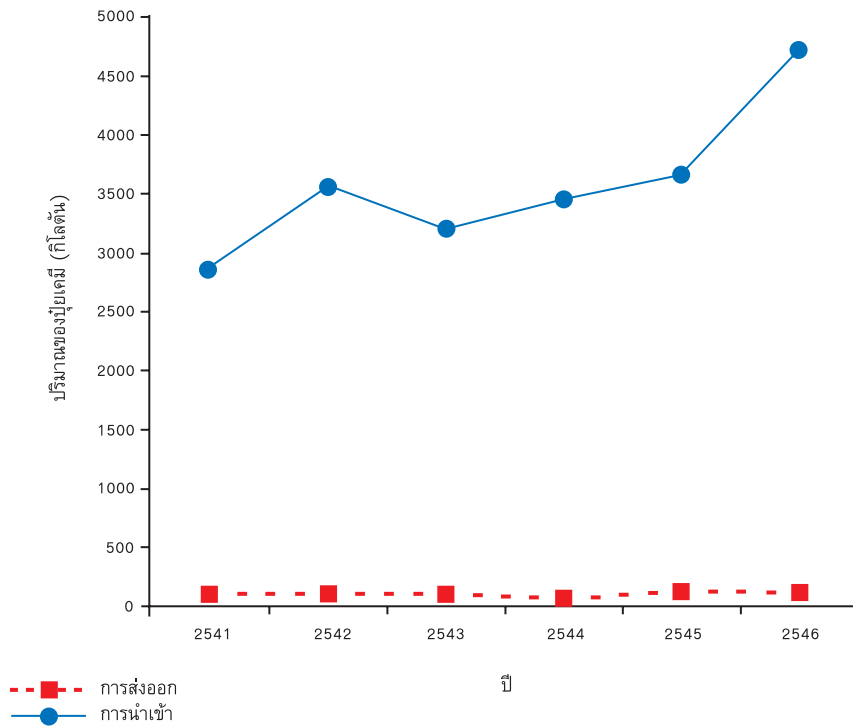
จากการทบทวนสถานการณ์การดำเนินงานความปลอดภัยของสารเคมี โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและมูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย ปี พ.ศ.2547 พบว่าข้อมูลสารเคมีของประเทศกระจายอยู่เป็นข้อมูลที่ทำขึ้นเพื่อใช้ในหน่วยงานไม่สามารถนำไปประยุกต์และเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานได้

ช่วงแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 แม้ว่าจะมียุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารเคมีแห่งชาติก็ตาม ในช่วงเดียวกันกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้เริ่มจัดตั้งศูนย์ประสานเครือข่ายข้อมูลสารเคมีแห่งชาติขึ้น เพื่อประสานงานด้านข้อมูลสารเคมีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ในทางปฏิบัติยังมีปัญหาและอุปสรรค คือ การสร้างเครือข่ายฐานข้อมูลแบบองค์รวมทำได้ยากอย่างไรก็ตามฐานข้อมูลที่มีอยู่ปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานได้ระดับหนึ่ง

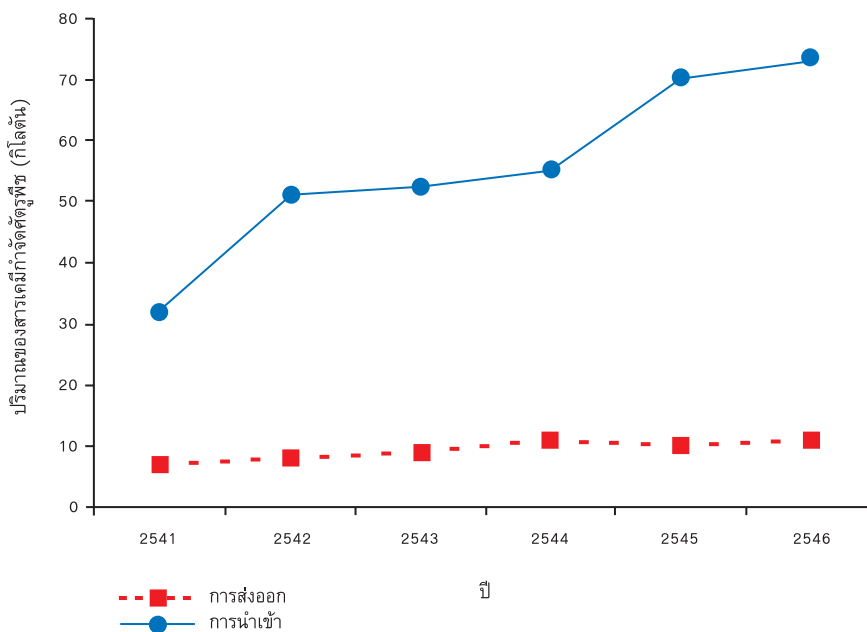
2. การใช้สารเคมีทางการเกษตร

จากสถิติการนำเข้าและส่งออก ของกรมวิชาการเกษตร ปี พ.ศ.2541-2546 ตามภาพที่ 2.2 และภาพที่ 2.3 พบว่าปริมาณนำเข้าสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปีทั้งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ยเคมี ส่วนการส่งออกปริมาณไม่เปลี่ยนแปลงมาก ทำให้อนุมานได้ว่ามีการใช้สารเคมีทางการเกษตรในประเทศไทยยังมีปริมาณสูง

ปัจจุบันรัฐบาลได้ส่งเสริมการใช้สารทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เช่น การใช้สารกำจัดศัตรูพืชที่ผลิตจากสารชีวภาพ การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยเกษตรปลอดภัย สารเคมี และการส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัย (Food safety) เป็นต้น แต่ปัญหาสำคัญของการใช้สารเคมีทางการเกษตร คือ ไม่ทราบปริมาณการใช้ที่ชัดเจน การลดภาณินำเข้าสารเคมีเหลือ 0% ตามนโยบายของรัฐบาล การตลาดและการโฆษณาสารเคมีที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมใช้สารเคมีไม่ถูกต้องเป็นมูลเหตุหนึ่งที่เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรในผลผลิตและสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดอันตรายแบบเรื้อรัง ซึ่งจำเป็นต้องหาแนวทางการจัดการอย่างเร่งด่วน

ภาพที่ 2.2 : แนวโน้มปริมาณการนำเข้าและส่งออกปุ๋ยเคมี พ.ศ.2541-2546
แหล่งข้อมูล : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาพที่ 2.3 : แนวโน้มปริมาณการนำเข้าและส่งออกสารเคมีกำจัดศัตรูพืช พ.ศ.2541-2546
แหล่งข้อมูล : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารอ้างอิง : Thailand National Chemicals Management Profile 2003

3. การใช้สารเคมีทางภาคอุตสาหกรรม

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา การนำเข้าและส่งออกสารเคมีทางอุตสาหกรรม มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สารเคมีที่นำเข้าสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ เคมีภัณฑ์อนินทรีย์ เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์อื่น ๆ สีทาวนิชและวัตถุแต่งสี ซึ่งถูกนำไปใช้ในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน

ปัจจุบัน การจัดการสารเคมีทางอุตสาหกรรมมีการพัฒนามากขึ้น เช่น มีระบบข้อมูลสารเคมี มีระบบการจัดเก็บและขนส่งสารเคมี ระบบเอกสารข้อมูลความปลอดภัยเคมีภัณฑ์ (Material safety data sheet : MSDS) มีหลักเกณฑ์และวิธีการผลิตที่ดีและเหมาะสม (Good manufacturing practice : GMP) ในการป้องกันควบคุมสารเคมีในกระบวนการผลิต รวมทั้งมีมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ รายชื่อสารเคมีที่ห้ามใช้ในกระบวนการผลิตตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 รายชื่อสารเคมีที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง และรายชื่อสารเคมีที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในอาหาร เป็นต้น

แม้อันตรายจากการใช้สารเคมีทางอุตสาหกรรม จะเป็นแบบเฉียบพลันที่สามารถจัดการได้เนื่องจากส่งผลกระทบเฉพาะที่ แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องควบคุมกำกับให้ผู้ปฏิบัติงานนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งกระบวนการขนส่ง จัดเก็บ นำไปใช้และกำจัด ล้วนส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีระบบการจัดการที่ดีแต่ในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาในการกำกับ ติดตาม และตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

4. การใช้สารเคมีทางภาคผู้บริโภค

หมายถึง การใช้สารเคมีในบ้านพักอาศัย สถานประกอบการ และพาณิชยกรรม เช่น ร้านล้างอัดขยายรูป โรงพิมพ์ บั๊มน้ำมัน ร้านเสริมสวย โรงแรม เป็นต้น จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ซึ่งเห็นว่าข้อมูลการผลิตและบริโภคสารเคมีในประเทศและส่งออก มี 5 ประเภท ได้แก่ สบู่และเครื่องสำอาง ผงซักฟอก แชมพูสระผม น้ำยาล้างจาน และน้ำยาปรับผ้านุ่ม การผลิตทุกประเภทเฉลี่ย 528,990 ตันต่อปี

ปัญหาสารเคมีทางภาคผู้บริโภค คือ ขาดการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน ยากต่อการจัดการและควบคุมปริมาณการใช้สารเคมีให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้บริโภคยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงวิธีใช้ที่ถูกต้องเนื่องจากการรับรู้

ข้อมูลอันตรายของสารเคมีที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันค่อนข้างจำกัด ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันยังไม่มีระบบรับคืนซากผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ ทำให้ผู้บริโภค ส่วนใหญ่ที่รวมกับขยะของเสียอื่นๆ ไม่มีการคัดแยกเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี

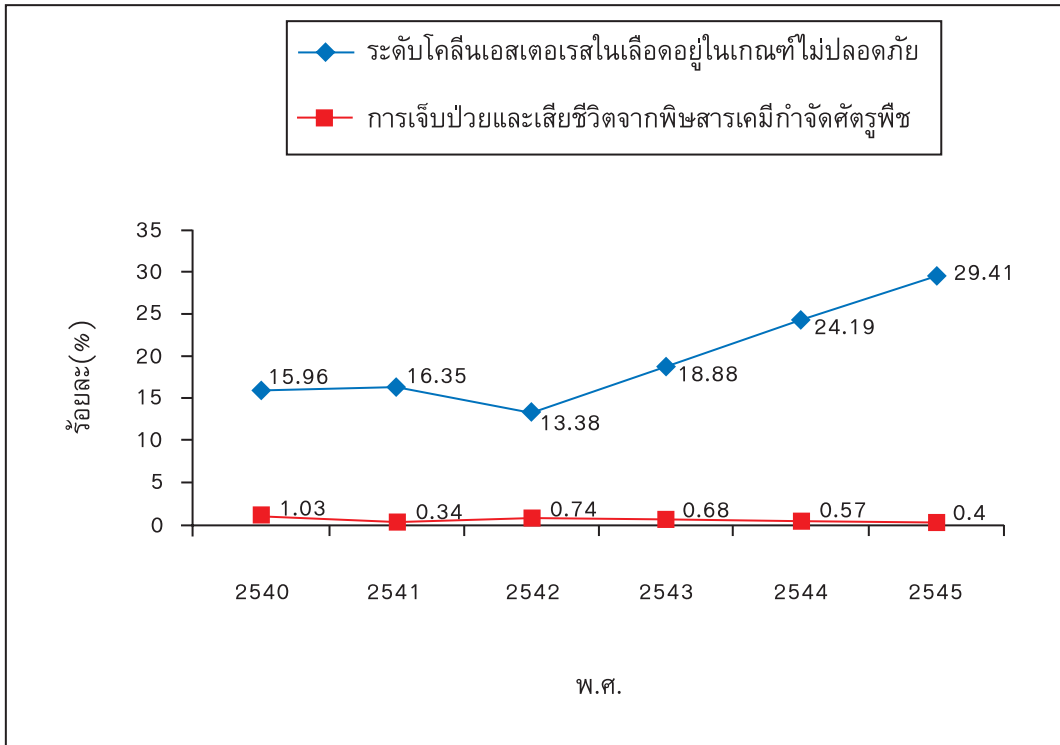
5. ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยจากการได้รับพิษจากสารเคมีของประชาชน

5.1 ด้านเกษตรกรรม จากสถิติข้อมูลผู้เจ็บป่วยและเสียชีวิตเนื่องจากการได้รับ พิษจากสารเคมีทางการเกษตร ปีพ.ศ.2548 ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบมี ผู้เจ็บป่วยและเสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 1,321 ราย สาเหตุมาจากการได้รับพิษจากสารเคมีกลุ่ม ออร์กาโนฟอสเฟต คาร์บาเมต และออร์กาโนคลอรีน จำแนกเป็นผู้เจ็บป่วย 1,312 ราย และ ผู้เสียชีวิต 9 ราย จำนวนผู้เจ็บป่วยส่วนมากอยู่ในภาคเหนือมากที่สุด 607 ราย รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 463 ราย ภาคกลาง 218 ราย และภาคใต้ 33 รายตามลำดับ จังหวัด ที่มีจำนวนผู้เจ็บป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ อุทัยธานี พิจิตร นครสวรรค์ สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ ศรีสะเกษ เพชรบุรี อุตรธานี เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2547 ที่มีผู้เจ็บ ป่วยและเสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 1,864 ราย ปรากฏว่าลดลง 552 ราย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบัน มีการพัฒนาระบบการรายงานที่ชัดเจนขึ้น รวมทั้งภาครัฐมีการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์มากขึ้น

ปี พ.ศ.	จำนวน (ราย)	เสียชีวิต	เจ็บป่วย
2544	2,653	15	2,638
2545	2,571	11	2,560
2546	2,349	6	2,343
2547	1,864	9	1,855
2548	1,321	0	1,312

ภาพที่ 2.4 : จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้เจ็บป่วยจากการได้รับพิษสารเคมีทางการเกษตร
ปี พ.ศ.2544-2548

แหล่งข้อมูล : สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ 2.5 :ร้อยละของเกษตรกรที่มีระดับโคเลสเตอรอลในเลือดอยู่ในเกณฑ์ไม่ปลอดภัยและสถิติการเจ็บป่วยและเสียชีวิตจากพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี พ.ศ.2540-2545

แหล่งข้อมูล : สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

จากรายงานการเฝ้าระวังเกษตรกรทั่วประเทศที่มีความเสี่ยงสูงจากการได้รับสารออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต โดยการวัดระดับโคเลสเตอรอลในเลือด ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ปีพ.ศ.2540-2545 พบว่าจำนวนเกษตรกรที่มีความเสี่ยงสูงเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2540 15.96% เป็น 29.41 % ในปี พ.ศ.2545 สถิติการเจ็บป่วยและเสียชีวิต อยู่ระหว่าง 0.34%-1.03% แสดงให้เห็นว่าการสัมผัสสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นสิ่งที่ควรตระหนัก แม้ความรุนแรงต่อสุขภาพจะไม่ถึงขั้นพิษแบบเฉียบพลันหรือเสียชีวิตแต่ในอนาคตมีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพิษแบบเรื้อรังต่อสุขภาพได้

5.2 ด้านอุตสาหกรรม จากสถิติข้อมูลผู้เจ็บป่วยและเสียชีวิตเนื่องจากได้รับพิษจากสารเคมีทางด้านอุตสาหกรรม ปีพ.ศ.2548 ของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบว่ามีผู้เจ็บป่วย และเสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 1,321 ราย จำแนกเป็นผู้เจ็บป่วย 1,321 ราย และไม่มีผู้เสียชีวิต เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2547 ที่มีผู้เจ็บป่วยและเสียชีวิตรวมทั้งสิ้น 2,203 ราย แล้วลดลง 882 ราย จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสารเคมีที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ได้แก่ สารปิโตรเลียม จำนวน 122 ราย ก๊าซและไอระเหย จำนวน 169 ราย

โลหะหนักในกลุ่มของแมงกานีส ปรอต สารหนู และแคดเมียม จำนวน 14 ราย และสารตะกั่วจำนวน 14 ราย ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิตแต่อย่างใด

ปี พ.ศ.	จำนวน (ราย)	เสียชีวิต	เจ็บป่วย
2544	3,156	1	3,155
2545	2,033	1	2,032
2546	1,903	3	1,900
2547	2,203	0	2,203
2548	1,321	0	1,312

ภาพที่ 2.6 : จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้เจ็บป่วยจากการได้รับพิษสารเคมีด้านอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2544-2548

แหล่งที่มา : สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ปัญหาโรคจากการประกอบอาชีพจากภาคอุตสาหกรรม	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547
1. สารตะกั่ว	104	56	40	33
2. โลหะหนัก (แมงกานีส ปรอต สารหนู แคดเมียม)	29	29	38	24
3. สารปิโตรเลียม	102	75	94	67
4. ก๊าซและไอระเหย	45	31	44	33
5. โรคอื่นๆ	2,876	1,842	1,687	2,046

ภาพที่ 2.7 : ปัญหาโรคจากการประกอบอาชีพจากภาคอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2544-2547

แหล่งที่มา : สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

5.3 ด้านอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะศูนย์ผลิตพลาสติกกรรมตามภูมิภาคต่างๆจะเกิดขึ้นกับคนงานที่สัมผัสกับสารเคมีที่ใช้ทาสี ทากาว ล้างไขมันและกระบวนการสกัดจากสารทำละลายอินทรีย์ (เบนซีน โทลูอีน ไตรคลอโรเอทิลีน เอทิลแอลกอฮอล์ เมทิลแอลกอฮอล์ อะซีโตน และคลอโรฟอร์ม) แม้ว่าอุตสาหกรรมนี้จะมีขั้นตอนและกระบวนการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อนแต่ควรติดตามและเฝ้าระวังความปลอดภัยของคนงานด้วย

5.4 สารเคมีตกค้างในผลิตภัณฑ์สุขภาพ จากรายงานการติดตามการ

ปนเปื้อนของสารเคมีในอาหารที่บริโภคในประเทศของกระทรวงสาธารณสุข ปีพ.ศ. 2543-2546 พบสารห้ามใช้ประเภทฟอร์มาลีนและบอแรกซ์ในอาหารทะเล ผลิตภัณฑ์สัตว์ปีกและเนื้อสัตว์ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากภาครัฐมีการจัดการอย่างเข้มงวด รวมทั้งการให้ความรู้แก่สาธารณะ เช่นในปีพ.ศ.2538 ได้มีการห้ามนำเข้ายา Clenbuterol และ Salbutamol ในการเลี้ยงสุกร ในปี พ.ศ.2545 ได้มีการห้ามนำเข้าเคมีภัณฑ์ 16 ชนิด รวมทั้ง Chloramphenicol และ Nitrofurans ในการเลี้ยงสัตว์ การตรวจสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผักและผลไม้พบว่ามีเกินระดับที่ปลอดภัย 2-8% และการตรวจเนื้อสัตว์พบสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในปลาแห้ง ปลาเค็ม ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของไทย

5.5 อุบัติภัยสารเคมี จากการรวบรวมสถิติการรับแจ้งเหตุและเหตุการณ์ที่

กรมควบคุมมลพิษ เข้าไปดำเนินการในปี พ.ศ.2549 พบว่าอุบัติเหตุสารเคมีเกิดขึ้นทั้งสิ้น 18 ครั้ง จำแนกเป็นอุบัติเหตุจากโกดังเก็บสารเคมี 4 ครั้ง การขนส่งสารเคมี 3 ครั้ง จากโรงงานอุตสาหกรรม 2 ครั้ง และจากการล้นท้นกากของเสียอันตราย 9 ครั้ง จำแนกตามลักษณะการเกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ การระเบิด 1 ครั้ง และการหกรั่วไหล 9 ครั้ง มีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ 198 คน และผู้เสียชีวิต 11 คน

ประเภทอุบัติเหตุสารเคมี	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549
1. โกดังเก็บสารเคมี	3	2	-	4
2. การขนส่งสารเคมี	6	6	7	3
3. โรงงานอุตสาหกรรม	4	15	5	2
4. การล้นท้นกากของเสียอันตราย (สารเคมี)	12	4	7	9

ภาพที่ 2.8 : ประเภทอุบัติเหตุสารเคมี ปี พ.ศ. 2546-2549 (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2549)

แหล่งที่มา : การรวบรวมสถิติการรับแจ้งเหตุและเหตุการณ์ที่กรมควบคุมมลพิษเข้าไปดำเนินการ

ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุสารเคมี	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549
1. ระเบิด	-	6	1	1
2. เพลิงไหม้	4	4	2	-
3. การหกรั่วไหล	9	12	8	9

ภาพที่ 2.9 : ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุสารเคมี ปี พ.ศ. 2546-2549 (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2549)

แหล่งที่มา : การรวบรวมสถิติการรับแจ้งเหตุและเหตุการณ์ที่กรมควบคุมมลพิษเข้าไปดำเนินการ

จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุสารเคมี	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549
1. ผู้บาดเจ็บ	86	139	214	198
2. ผู้เสียชีวิต	-	26	4	11

ภาพที่ 2.10 : จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุสารเคมี ปี พ.ศ.2546-2549 (ข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2549)

แหล่งที่มา : การรวบรวมสถิติการรับแจ้งเหตุและเหตุการณ์ที่กรมควบคุมมลพิษเข้าไปดำเนินการ

ในปี พ.ศ.2548 มีอุบัติเหตุสารเคมีเกิดขึ้นที่สำคัญ ได้แก่ กรณีก๊าซแอมโมเนียรั่วไหลในโรงงานของบริษัทแหลมทองโพลทรี จำกัด ที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจากการสูดดม 161 ราย กรณีรถไฟบรรทุกกรดไนตริกตกวางที่อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทำให้กรดไนตริกรั่วไหลและเกิดกลุ่มควันของก๊าซพิษจำนวนมากก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ กรณี โรงงานผลิตแคลเซียมคาร์ไบด์ระเบิด ที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 5 ราย และในปี พ.ศ.2549 เกิดอุบัติเหตุสารเคมีจากโกดังอบข้าวโพดของบริษัทแสงรัตน์ จำกัด อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ทำให้มีผู้เสียชีวิต 4 คน ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความประมาท ขาดความตระหนักด้านอันตรายจากสารเคมีและขาดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการต่อสังคม เช่น กรณีการลักลอบทิ้งกากของเสียและสารเคมีที่เกิดขึ้นโดยความจงใจ

นอกจากนี้ จากการประเมินพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทสารเคมีชนิดอันตรายร้ายแรงของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร นนทบุรี ปทุมธานี และนครปฐม มีความเสี่ยงสูง และมีโรงงานที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงอันตรายถึงจำนวน 915 โรงงาน ส่วนพื้นที่เสี่ยงสูงต่อการเกิดอุบัติเหตุสารเคมีจากการขนส่ง ได้แก่ พื้นที่โดยรอบท่าเรือกรุงเทพมหานคร ภาษีเจริญ มีนบุรี สมุทรปราการ พระประแดง และนนทบุรี

แม้จะมีการดำเนินการด้านอุบัติเหตุสารเคมีไปบ้างแล้ว แต่ยังคงขาดการพัฒนาการป้องกันและเข้าระงับอุบัติเหตุ เพราะขาดประสบการณ์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน วจินิจฉัยสั่งการ ที่ต้องการความร่วมมือของหลายหน่วยงานในการทำงาน ส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเป็นกรณีเฉพาะและฟื้นฟูหลังเกิดอุบัติเหตุแล้ว นอกจากนี้ยังมีปัญหาการฟื้นฟูสุขภาพผู้บาดเจ็บที่เป็นธรรมและรวดเร็ว

6. ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

6.1 ด้านของเสียอันตราย ของเสียอันตราย แบ่งเป็น 3 ส่วน ตามแหล่งกำเนิด ดังนี้

ของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดกากของเสียประมาณ 60,000 โรงงาน เป็นโรงงานที่ขออนุญาตนำกากของเสียออกนอกโรงงาน ประมาณ 7,000 โรงงาน จากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปีพ.ศ.2548 โดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่าในปี พ.ศ.2547 ปริมาณของเสียอันตรายทั้งหมดประมาณ 1.8135 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2546 ประมาณ 5,500 ตัน จำแนกเป็นของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม 1.4090 ล้านตัน เพิ่มขึ้นประมาณ 4,000 ตัน และของเสียอันตรายจากชุมชน 0.4045 ล้านตัน (รวมมูลฝอยติดเชื้อ 0.02 ล้านตัน) เพิ่มขึ้น 1,500 ตัน ของเสียอันตรายส่วนใหญ่ 1.08 ล้านตัน หรือร้อยละ 60 เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และภาคเอกชนผู้รับจัดการกากของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม โดยได้จัดทำระบบการจัดการของเสียอันตรายให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบขึ้น เช่น การกำหนดให้ผู้ก่อให้เกิดของเสียอันตรายต้องจัดการของเสียที่ตนผลิตขึ้น มีระบบเอกสารกำกับภาระขนส่งเคลื่อนย้ายและกำจัดของเสียอันตราย (Manifest system) มีหน่วยงานรับกำจัดและบำบัดของเสียอันตรายเพิ่มขึ้น มีการตั้งศูนย์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ของเสีย เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ต้องการรับของเสียไปใช้ประโยชน์ผ่านทางเว็บไซต์ การส่งเสริมการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมโดยนำของเสียของโรงงานหนึ่งมาเป็นวัตถุดิบอีกโรงงานหนึ่ง การตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ เป็นต้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบันยังพบว่าการลักลอบทิ้งกากของเสียในที่สาธารณะ ดังนั้น กรมโรงงานอุตสาหกรรม จึงได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว พ.ศ.2548 ขึ้น โดยปรับปรุงมาตรการและแนวทางการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วจากภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะของเสียอันตราย รวมทั้งกำหนดหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งปฏิกูลฯให้ครอบคลุมตั้งแต่ผู้ก่อกำเนิด ผู้ขนส่ง ผู้บำบัด และกำจัด

ของเสียอันตรายจากภาคเกษตร ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้สารเคมีสำหรับผลผลิตทางการเกษตร ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางการจัดการของเสียจากภาคเกษตรที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีการรณรงค์ลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพทดแทนก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ ของเสียอันตรายเหล่านี้รวมถึงซากบรรจุภัณฑ์ ถูกนำมาทิ้งรวมกับของเสียชุมชน

ของเสียอันตรายจากชุมชน ส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ยังคงจัดการรวมไปกับขยะมูลฝอยทั่วไป ปัจจุบันกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีนโยบายจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายทั่วประเทศขึ้น โดยกำหนดรูปแบบการจัดการแบบรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์จัดการของเสียชุมชนอย่างครบวงจร เน้นขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เช่น การรีไซเคิล การนำมาผลิตไฟฟ้า เป็นต้น สำหรับการจัดการของเสียอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์นั้น ในปี พ.ศ.2548 ได้จัดทำโครงการรับคืนซากแบตเตอรี่และโทรศัพท์มือถือ โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ประชาชนและหน่วยงานที่สนใจ และโครงการนำร่องเพื่อการรีไซเคิลหลอดฟลูออเรสเซนต์ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลก่อนจะขยายไปทั่วประเทศ

สำหรับขยะมูลฝอยติดเชื่อนั้น ปัจจุบันสถานพยาบาลส่วนใหญ่จัดการโดยใช้เตาเผามูลฝอยติดเชื้อของตนเองที่มีอยู่ มีเพียงบางส่วนที่รวบรวมและนำไปกำจัดที่สถานจัดการมูลฝอยติดเชื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ทั่วประเทศ 11 แห่งรองรับมูลฝอยติดเชื้อได้ประมาณ 61.3 ตันต่อวัน ส่วนมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดจากแหล่งอื่นยังคงถูกจัดการรวมไปกับขยะมูลฝอยทั่วไปกับของเสียอันตรายชุมชน

6.2 การตกค้างของสารพิษและมลพิษในสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ.2535-2544 สารพิษและมลพิษตกค้างในแหล่งน้ำ ดิน และอากาศ เนื่องมาจากการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายและขาดการควบคุมที่ดี ทำให้ตกค้างในระบบนิเวศผ่านห่วงโซ่อาหาร ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ สารเคมีที่ปนเปื้อนสูงในสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและโลหะหนัก

6.3 การนำเข้าสารเคมี กากของเสียอันตรายที่ไม่ทราบแหล่งที่มา ผลจากการพัฒนาจากภาคอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามมามากมาย ทั้งในรูปมลภาวะทางน้ำ ทางอากาศ และกากของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ประเทศที่พัฒนาแล้วที่ผ่านการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและมีประสบการณ์ จึงได้หาทางออกที่จะคุ้มครองสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีที่สะอาด เพื่อลดการปล่อยของเสียและสารอันตรายสู่สถานะสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ดีเทคโนโลยีเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยและพัฒนา ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนที่สูงขึ้น จึงได้หาวิธีอื่นควบคู่ไป วิธีการหนึ่งที่ได้นำมาใช้คือการเคลื่อนย้ายกากของเสียอันตรายไปสู่ประเทศที่กำลังพัฒนาหลายเส้นทาง เส้นทางหนึ่ง คือ เอเชีย โดยเฉพาะอินเดีย และจีน

สำหรับประเทศไทยเองก็เผชิญกับปัญหานี้ โดยถูกเปิดเผยครั้งแรกเนื่องจากการระเบิดสารเคมีในคลังสินค้าของการท่าเรือแห่งประเทศไทยหรือท่าเรือคลองเตย เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2534 ก่อให้เกิดผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บจำนวนมาก ภายหลังการท่าเรือแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าอันตรายขาเข้าและขาออกให้รัดกุมขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าวยังไม่จบสิ้น โดยเฉพาะการนำสินค้าอันตรายเข้ามาในประเทศไทยที่ไม่มีตัวตน ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มีและแหล่งรับปลายทางได้ จึงมีสินค้าเหล่านี้ยังคงตกค้างจำนวนมากที่ท่าเรือคลองเตย และท่าเรืออื่นๆ

ปัจจุบัน แม้ว่าประเทศไทยจะให้สัตยาบันเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและกำจัด เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2540 แต่ที่ยังประสบปัญหาบ่อยๆ คือ การลักลอบนำของเสียอันตรายเข้ามา โดยเฉพาะตามพื้นที่แนวชายแดนที่ไม่ผ่านการตรวจสอบตามพิธีการศุลกากรในรูปแบบที่หลากหลายยากต่อการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่และถูกนำไปใช้ในกระบวนการผลิตที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่ามาจากแหล่งใด

7. อนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศ

7.1 อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants : POPs) ได้แก่ สารเคมี POPs 12 ชนิด คือ aldrin, chlordane, DDT, dieldrin, endrin, heptachlor, hexachlorobenzene, mirex, toxaphene, polychlorinated biphenyls : PCBs, polychlorinated dibenzo-p-

dioxins : PCDDs และ polychlorinated dibenzofurans : PCDFs) เพื่อลดและจัดการแพร่ของสารเคมีอันตรายที่ตกค้างยาวนานในสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีสมาชิกรอนุสัญญาฉบับนี้แล้ว และมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2547 โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ

7.2 อนุสัญญา Rotterdam ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า (Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure : PIC) สำหรับสารเคมี 31 ชนิด เป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช 21 ชนิด สารเคมีทางภาคอุตสาหกรรม 5 ชนิด และสารเคมี 5 formulations ที่มีพิษรุนแรง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบระหว่างประเทศในเรื่องการค้าสารเคมีอันตรายบางชนิด ประเทศไทยได้ให้ภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีสมาชิกรอนุสัญญาฉบับนี้แล้ว และมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ.2545 โดยมีหน่วยงานผู้มีอำนาจลงนามของรัฐ (designated national authorities) 3 หน่วยงาน คือ กรมวิชาการเกษตร กรมโรงงานอุตสาหกรรม และกรมควบคุมมลพิษ โดยมีกรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ

7.3 อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี (Chemical Weapons Convention : CWC) เพื่อห้ามประเทศภาคี พัฒนา ผลิต สะสม แสวงหาให้ได้มาหรือโอนย้ายอาวุธเคมี ต้องทำลายอาวุธเคมีในครอบครองด้วย ส่งเสริมการใช้สารเคมีเพื่อสันติเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีสมาชิกรอนุสัญญาฯ ฉบับนี้แล้ว และมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2546 โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ

7.4 อนุสัญญาเวียนนาและพิธีสารมอนทรีออล (Vienna Convention & Montreal Protocol) เพื่อการจัดการปลดปล่อยสารทำลายชั้นบรรยากาศ จำนวน 96 ชนิด และลดกิจกรรมของมนุษย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงชั้นโอโซนโดยกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีสมาชิกรอนุสัญญาและพิธีสารฉบับนี้แล้ว และมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2532 โดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ

7.5 อนุสัญญา ฉบับที่ 170 ว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานกับสารเคมี (Convention Concerning Safety in the Use of Chemicals at Work : ILO-170, 1990) เพื่อลดการได้รับสารเคมี ความเสี่ยงและการได้รับบาดเจ็บจากสารเคมีในการทำงาน ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ให้สัตยาบัน

7.6 อนุสัญญาฉบับที่ 174 ว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุร้ายแรงในโรงงานอุตสาหกรรม (Convention Concerning the Prevention of Major Industrial Accidents : ILO-174, 1993) เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมีทางภาคอุตสาหกรรมต่อสุขภาพอนามัยคนงาน สาธารณชนและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ให้สัตยาบัน

7.7 หลักการปฏิบัติระหว่างประเทศในการจำหน่ายและใช้ยาฆ่าแมลง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2545) (FAO International Code of Conduct on the Distribution & Use of Pesticides, revised, 2002) เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติสากลในการจำหน่าย กระจาย และใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องปลอดภัยตามแนวทางความสมัครใจ ประเทศไทยยังไม่มีกรอบวิสัยทัศน์แต่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ได้นำหลักการไปใช้กับภาคอุตสาหกรรมให้ปฏิบัติตามแนวทางที่เกี่ยวกับยาฆ่าแมลงที่รัฐกำหนดขึ้น เช่น การจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการให้ข้อมูลที่ถูกต้องให้แก่ผู้บริโภค

7.8 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท 1988 (The United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotic Substances, 1988) เพื่อควบคุมสารเคมีที่ใช้เป็นสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่จำเป็นในการผลิตยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ รวมทั้งยับยั้งและพยายามจัดการย้ายและการผลิตที่ผิดกฎหมาย ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาฉบับนี้แล้วและมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2545 โดยมีหน่วยงานผู้มีอำนาจลงนามของรัฐ (designated national authorities) 7 หน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมการค้าต่างประเทศ กรมการค้าภายใน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมศุลกากร โดยมี สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ

7.9 อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและกำจัด (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Waste and their Disposal) เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายและการปลดปล่อยของเสียอันตรายทุกชนิดรวมทั้งของสารเคมีการลักลอบนำของเสียอันตรายไปทิ้ง

หรือกำจัดทำลายในประเทศด้อยพัฒนา ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาฉบับนี้แล้ว และมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2541 มีหน่วยงานผู้มีอำนาจลงนามของรัฐ (designated national authorities) คือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และมีกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยประสานงานระดับชาติ

7.10 ระบบสากลการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์เคมีและการติดฉลากแห่งสหประชาชาติ (UN Globally Harmonized System of Classification & Labelling of Chemicals : GHS 2002) เพื่อให้ประเทศต่าง ๆ มีการจัดแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์เคมีเป็นระบบเดียวกันทั่วโลก รวมทั้งให้มีการติดฉลากและเอกสารข้อมูลแสดงความเป็นอันตรายของผลิตภัณฑ์แก่สาธารณชนและคนงานให้รับทราบ ประเทศไทยได้รับเอาข้อเสนอแนะการขนส่งสินค้าอันตรายแห่งสหประชาชาติมาใช้ ในปีพ.ศ.2543 ได้จัดทำเป็นข้อกำหนดการขนส่งสินค้าอันตรายของประเทศไทย เล่มที่ 1 (Thai Provision Volume I ; TP-I) จากนั้นกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้จัดทำประกาศคณะกรรมการวัตถุอันตราย เรื่อง การขนส่งวัตถุอันตรายทางบก พ.ศ.2545 ขึ้น ซึ่งกระทรวงคมนาคม ได้นำไปปฏิบัติแล้ว (Implementation of Orange Book) ซึ่งจะทำการขนส่งสารเคมีเป็นระบบมากขึ้น ปีพ.ศ.2548-2549 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กรมวิชาการเกษตร และกรมโรงงานอุตสาหกรรม ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และช่องว่างทางกฎหมายในการปฏิบัติตามระบบ GHS เพื่อเป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและเตรียมความพร้อมพัฒนาศักยภาพของประเทศให้สามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับระบบสากล เพื่อพัฒนาระบบการจัดการสารเคมีของประเทศ ระดับความเป็นอันตราย และระบบการสื่อสารข้อมูลแสดงความเป็นอันตรายของสารเคมีสู่สาธารณะได้ในปีพ.ศ.2551 ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อการป้องกันอันตรายจากสารเคมีต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

7.11 Aarhus Convention เพื่อจัดทำทำเนียบการปลดปล่อยสารมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม (Pollutant Release and Transfer Registers : PRTRs) ในการปกป้องสิทธิของสาธารณชนในการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สำหรับประเทศไทยไม่มีความคืบหน้าในการพัฒนารอบความคิดนี้

บทที่ 3

นโยบายสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการสารเคมี

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) เป็นแผนที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ที่ต้องมีการอนุมัติและบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการบูรณาการทำงานเชิงรุกของภาคส่วนต่างๆในการดูแล รักษา ป้องกันการเกิดอันตรายจากสารเคมีต่อมนุษย์และดำรงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของประเทศ นำไปสู่สังคมที่มีความปลอดภัย สังคมแห่งการเรียนรู้ ประเทศสามารถแข่งขันและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ จึงจำเป็นต้องสอดคล้องทั้งแผนการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายรัฐบาลวาระแห่งชาติ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี ดังนี้

1. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ.2548-2551) ที่กำหนดทิศทางของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

จากการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาของรัฐบาล เมื่อปีพ.ศ.2548 ถือเป็นทิศทางการพัฒนาประเทศในสมัยการบริหารของรัฐบาลสมัยนั้น ประกอบด้วยนโยบายสำคัญ 9 ข้อ มีนโยบายที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 อย่างสอดคล้องประสานชัดเจน 5 นโยบายหลัก ดังนี้

- (1) การขจัดความยากจน
- (2) การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ
- (3) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้
- (4) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (5) การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ตารางที่ 3.1 ความเชื่อมโยงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารเคมีของประเทศ

นโยบายของรัฐบาล	การจัดการสารเคมีของประเทศ
1. การขจัดความยากจน	การประกอบอาชีพที่เสี่ยงต่ออันตรายจากสารเคมี โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรมที่ใช้สารเคมีทางการเกษตร เนื่องจากต้องการให้ได้ผลผลิตสูง ในบางครั้งมีการใช้

นโยบายของรัฐบาล	การจัดการสารเคมีของประเทศ
1. การขจัดความยากจน (ต่อ)	สารเคมีไม่ถูกวิธี อีกทั้งผลผลิตที่ได้มีราคาต่ำและไม่เป็นที่ต้องการของตลาดภายใน และต่างประเทศ ดังนั้นการส่งเสริม สนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ หรือเกษตรกรชีวภาพเป็นแนวทางหนึ่งที่มุ่งให้เกษตรกรคนไทยหันกลับมาใช้เป็นแนวทางหลักในการทำการเกษตร เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทยและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยห่างไกลอันตรายจากสารเคมี ช่วยลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรและยังเป็นการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารในระดับประเทศ ชุมชนและครัวเรือน นำไปสู่การสร้างศักยภาพในการแข่งขันได้ในอนาคต
2. การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ	การพัฒนาศักยภาพคนและสังคมให้มีคุณภาพ ควรดำเนินการควบคู่กันไป ทั้งการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความพร้อมในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของประเทศ อีกทั้งต้องสร้างสังคมให้มีสุขภาวะที่ดี ปลอดภัย และเป็นสังคมแห่งความสุขกาย สุขใจ มีมาตรฐานทางด้านคุณภาพของคนและสังคม ฉะนั้นอันตรายที่เกิดจากความเสี่ยงของสารเคมีของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในภาคเกษตรกรรม คือ เกษตรกร ในภาคอุตสาหกรรม คือผู้ประกอบการและคนงาน ในภาคประชาชน คือผู้บริโภคและผู้รับบริการ จึงเป็นการบั่นทอนศักยภาพการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพได้ ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการนำมาตรการพัฒนาระบบการจัดการสารเคมีที่ได้มาตรฐานได้แก่ การพัฒนาศูนย์พิษวิทยาภูมิภาค การพัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์สารเคมีและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การจัดตั้งกองทุนการจัดการสารเคมี การควบคุม การส่งเสริมการตลาดสารเคมี การพัฒนาระบบรองรับการจัดการเหตุฉุกเฉินและอุบัติภัยต่างๆ การพัฒนา

นโยบายของรัฐบาล	การจัดการสารเคมีของประเทศ
2. การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ (ต่อ)	ศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติงาน การให้ความรู้คนงานในโรงงาน และเกษตรกรให้มีทักษะการป้องกันอันตรายจากสารเคมี เป็นต้น
3. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้	นโยบายนี้ เน้นการปรับโครงสร้างภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ รวมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรมที่เข้มแข็งนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากล ดังนั้นการจัดการสารเคมี จึงเป็นประเด็นที่มีความเชื่อมโยงโดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม ที่ต้องการทำให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก มีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐาน ปลอดภัยต่อการบริโภค ส่งออกต่างประเทศได้ อาจต้องมีระบบการผลิตที่ดีและปลอดภัยทุกขั้นตอน (GAP/GHP/GMP) ในส่วนของภาคอุตสาหกรรมควรมีการจัดการสารเคมีอย่างครบวงจร ตั้งแต่การนำเข้า ขนส่ง จัดเก็บ ใช้ บริโภคและกำจัด เพื่อให้มีมาตรฐานที่เป็นสากล สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน นอกจากนี้ควรมีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆรองรับการทดแทนการใช้สารเคมีผ่านงานวิจัยเชิงพาณิชย์หรืองานวิจัยต่อยอดที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ บนพื้นฐานของการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable development) คือไม่มีผลกระทบในแง่ลบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนเป็นสำคัญ
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	เป็นนโยบายรากฐาน ที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การจัดการสารเคมีเป็นมิติหนึ่งของการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศ จึงควรมีมาตรการรองรับการจัดการโดยเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการ

นโยบายของรัฐบาล	การจัดการสารเคมีของประเทศ
4. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)	กากของเสียอันตรายภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และชุมชน รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุดและแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเท่าทันสังคมโลกที่พัฒนาแล้ว
5. การพัฒนากฎหมายและส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	เป็นนโยบายที่เน้นการพัฒนาและปรับกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีกฎหมายมีความคล่องตัวยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ของประเทศ และเกิดระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของการจัดการสารเคมีของประเทศ พบข้อกฎหมายหลายประการควรปรับปรุง โดยเฉพาะการส่งเสริมสิทธิการรับรู้ของประชาชน (Public's Right to Know) ในการจัดการสารเคมี เช่น ชุมชนที่ตั้งอาศัยอยู่ใกล้สถานประกอบการ เขตนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมถึงกฎหมายการควบคุมนำเข้าสารเคมีที่เป็นสารห้ามใช้แล้วในต่างประเทศ ก็ควรนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยอย่างเข้มงวดเช่นกัน

2. นโยบายสำคัญและวาระแห่งชาติที่สอดคล้องกับประเด็นและส่งเสริมการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

2.1 นโยบายเพื่อมุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย (Food Safety) เพื่อเลี้ยงประชากรโลก หรือ “เป็นครัวของโลก” รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตอาหารอันดับ 1 ของโลกอีก 10 ปีข้างหน้า แต่ผลผลิตทางการเกษตรของไทยยังมีปัญหาเรื่องโรคแมลงและสารเคมีตกค้างเกินค่ามาตรฐานที่กำหนด (Maximum residue limits : MRL) ดังนั้นภาครัฐต้องส่งเสริมการผลิตเกษตรที่ปลอดภัยจากสารเคมี และส่งเสริมเกษตรอินทรีย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศแนวนโยบายของ

รัฐบาลมีความสอดคล้องประสานกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 ที่ต้องการลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรเพื่อนำไปสู่การเกษตรที่ปลอดภัย มีการใช้สารเคมีตามความเหมาะสม เน้นการทำการเกษตรที่ปลอดภัยจากอันตรายของสารเคมีเป็นรูปแบบของการเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรชีวภาพที่ปัจจุบันมีตลาดรองรับผลผลิตจากเกษตรอินทรีย์มากขึ้นทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตข้าวและพืชผักสดต่างๆ ที่ตลาดและผู้บริโภคต้องการความปลอดภัยสูง ดังนั้นการนำประเทศไทยไปสู่ครัวโลกได้ ต้องเร่งให้แต่ละภูมิภาคแต่ละพื้นที่หันมาส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรให้ใส่ใจต่อสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคพร้อม ๆ กัน

2.2 นโยบาย “เมืองไทยแข็งแรง คนไทยแข็งแรง (Healthy Thailand)”

ส่งเสริมให้คนไทยอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งกาย ใจ สังคม และปัญญา ดำรงชีพบนพื้นฐานความพอดีอย่างมีเหตุผล ซึ่งมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 คือคนไทยได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยเพียงพอจากแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยและเป็น สถานที่ผลิตอาหารทุกแห่งผ่านหลักเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดี (GMP) นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการหลายมาตรการรองรับนโยบายนี้ อาทิ การพัฒนาเมืองและชุมชนน่าอยู่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของชุมชนเมือง

2.3 นโยบายด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงาน เป็นนโยบายที่รัฐผลักดันให้เป็นมาตรการสำคัญควบคุมมาตรฐานในการทำงาน โดยมีภาคส่วนต่างๆ ร่วมมือกัน เช่น กระทรวงแรงงาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการทำงานด้านการสร้างและขยายระบบการคุ้มครองทางสังคมสู่แรงงานนอกระบบ และการพัฒนาประสิทธิภาพการคุ้มครองและสร้างหลักประกันทางสังคม รวมทั้งเสริมสร้างมาตรฐานความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้แก่แรงงานในระบบอย่างทั่วถึง ดังนั้นการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 ถือเป็นมาตรการคู่ขนานสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้นโยบายดังกล่าวประสบผลสำเร็จ

2.4 นโยบายด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปกติการเกิดอุบัติเหตุต้องมีการจัดการในภาวะฉุกเฉินได้ทันตามสถานการณ์ และเมื่อผ่านพ้นช่วงเวลาไปแล้ว จำเป็นต้องมีการฟื้นฟู บูรณะ และเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน รวมทั้งต้องมีการวางมาตรการป้องกันและลดผลกระทบมิให้เกิดเหตุการณ์อีก

กระทรวงมหาดไทย ได้จัดตั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หน่วยงานต่างๆ สามารถประสานการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ให้พร้อมต่อการปฏิบัติงานทั้งในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และภายหลังภัย

2.5 วาระแห่งชาติ

(1) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้ประเทศสามารถแข่งขันในเศรษฐกิจระบบเปิด (Opened Economy) ทั้งในระดับทวิภาคี พหุภาคี ภูมิภาค และระดับโลก ที่มีการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ทางภาษี (Non Tariff Barriers : NTB) ดังนั้นทิศทางการผลิตของประเทศ ต้องปรับเปลี่ยนให้เท่าทันกับสถานการณ์ เช่น การผลิตที่ปลอดจากการตกค้างของสารเคมี หรือสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น โดยการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มุ่งเน้นการเพิ่มส่วนแบ่งตลาดส่งออก การกำหนดตำแหน่งของสาขาการผลิตที่ประเทศมีความได้เปรียบเพื่อสร้างความเป็นเลิศในตลาดโลก (Global Niche) และการเพิ่มผลผลิตในทุกภาคการผลิตและบริการ

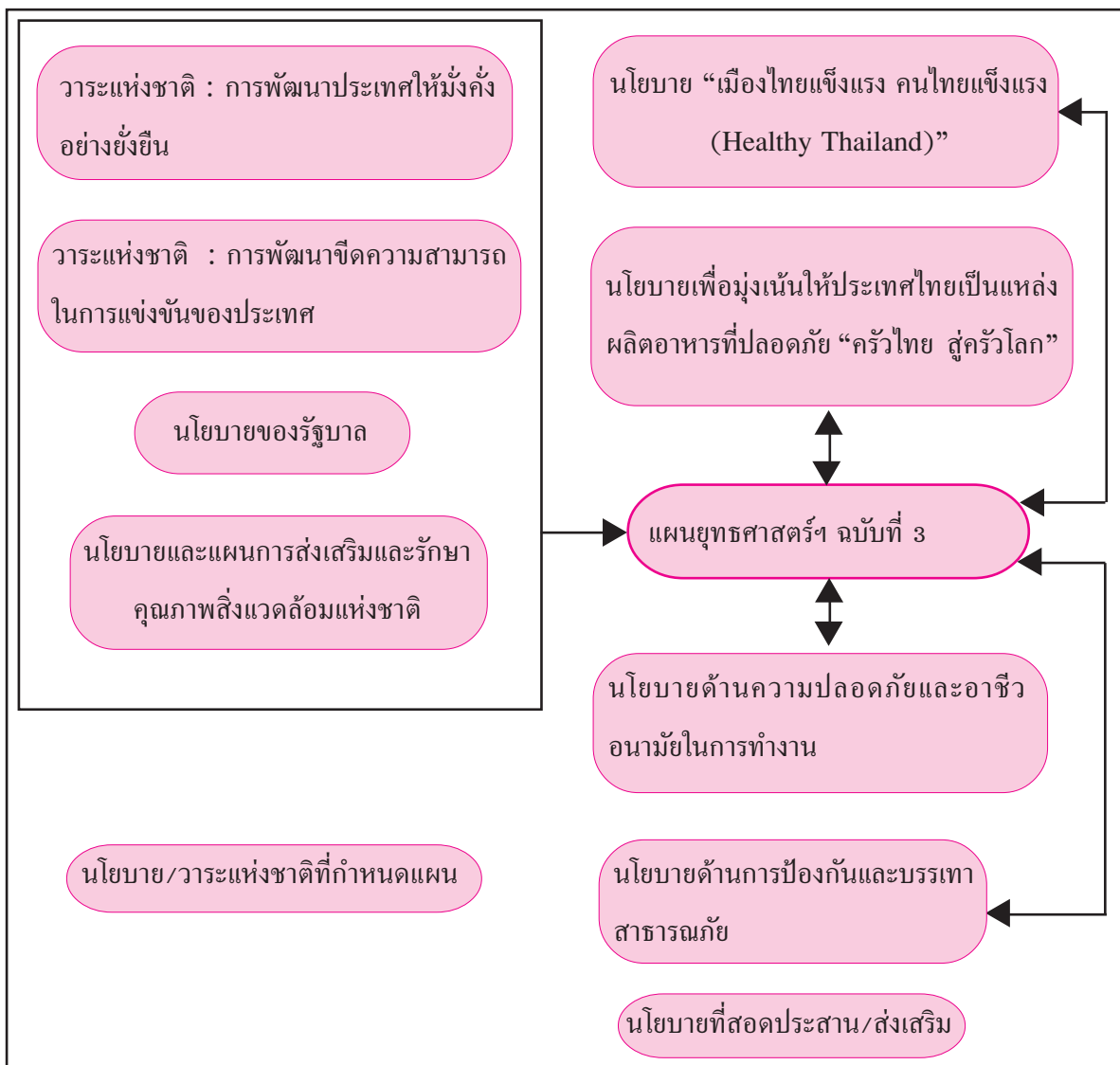
จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การนำเข้าและส่งออก” ได้กำหนดกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการสร้าง Niche ทั้งสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์จากปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ พบว่า กลุ่มอาหาร เป็นสินค้าที่มีจุดเด่นด้านมูลค่าเพิ่มที่ค่อนข้างสูง มีการใช้วัตถุดิบในประเทศมากกว่าร้อยละ 80 และมีต้นทุนการใช้ทรัพยากรต่ำอีกทั้งเป็นตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรและเป็นแหล่งการจ้างงานมากกว่า 10 ล้านคน เป็นกลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการสร้างประเทศไทยให้เป็น “Kingdom of Safe and Quality Food” มี 4 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป กลุ่มธัญญาพืชมูลค่าสูง กลุ่มสินค้าปศุสัตว์ กลุ่มผักและผลไม้ ดังนั้นการผลิตสินค้าเหล่านี้ต้องปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม จึงจะนำไปสู่การแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างสมศักดิ์ศรี

การส่งเสริมให้เกิดการผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมที่ปลอดภัยจากอันตรายของสารเคมีตามแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ จึงเป็นการนำความได้เปรียบของประเทศมาส่งเสริมให้สินค้าไทยสามารถสร้างความเป็นเลิศและเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดโลกได้เป็นอย่างดี

(2) การพัฒนาประเทศให้มั่นคงอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลที่ได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นสังคมที่มีคุณภาพ สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นการจัดการสารเคมีเพื่อความปลอดภัยของประชาชนในประเทศ จะนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศได้ทางหนึ่ง

(3) นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2550-2554 สำคัญของนโยบายคือมุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมมลพิษ การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบนโยบายแบบองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุก

มิติ สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 หลายประการที่สำคัญ คือ การป้องกัน และควบคุมสภาวะความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย ที่จะ มีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิต ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาตรฐานที่ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของประชาชน มีการวางผังเมืองที่เหมาะสม ส่งเสริมการ สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนสามารถ ปกป้องคุ้มครองและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 3.2 : ความเชื่อมโยงของแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 ที่สอดคล้อง สอดคล้อง และส่งเสริมกับนโยบายรัฐบาลและวาระแห่งชาติ

3. ความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) นโยบายรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยรวมที่จะบริหารจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจรมีระบบการดำเนินการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมไทยปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ตามที่ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ.2549 คือ เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องและสนับสนุนเป้าหมายของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากร และภายใต้ สิ่งแวดล้อม ที่ให้มีการจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบตั้งแต่การผลิต การนำเข้า จนถึงการค้าจัดจำหน่าย และยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ที่เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างการเกษตรที่กำหนดให้ไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก มีคุณภาพมาตรฐาน และมีความปลอดภัย โดยสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย

4. ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM) และแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

จากการประชุม International Conference on Chemicals Management : ICCM เมื่อวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ณ เมืองดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ที่ประชุม 170 ประเทศทั่วโลก ได้รับรองยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM) ทั้ง 3 ระดับ คือ High level Declaration : HLD, Overarching Policy Strategy : OPS, และ Global Plan of Action : GPA โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย คือ ลดการผลิตและใช้สารเคมีในทางที่จะนำไปสู่การลดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมภายในปี พ.ศ.2563

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี และแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 มีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน คือ

ลดการผลิตและใช้สารเคมีเพื่อนำไปสู่สังคมที่ปลอดภัย โดยอาศัยกลไกนโยบายเชื่อม
ประสานการจัดการสารเคมีเข้ากับนโยบายการพัฒนาประเทศ กลไกการจัดการสารเคมีที่ครบ
วงจร มีประสิทธิภาพ และโปร่งใสในทุกระดับทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ส่งเสริม
การใช้เทคโนโลยีและมาตรฐานเพื่อนำไปสู่การลดการใช้สารเคมีหรือใช้อย่างปลอดภัย การมี
ส่วนร่วมและรับรู้ในทุกภาคส่วน และเน้นการทำงานร่วมกันเพื่อบริหารและติดตามการดำเนิน
การตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ รายละเอียดตามภาคผนวก ที่ 3

บทที่ 4

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้พัฒนาขึ้น โดยบูรณาการแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM) ให้เป็นแผนเดียวกัน และตอบสนองต่อแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 และนโยบายของรัฐบาลเพื่อนำไปสู่การจัดการด้านสารเคมีเชิงรุกที่สามารถแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานในอนาคต มีกรอบระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2550-2554 ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สังคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี ผู้การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และแข่งขันได้ในระดับสากล

พันธกิจ (Missions)

เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ที่มีความต่อเนื่องจากการดำเนินงาน 10 ปีที่ผ่านมา สามารถเติมเต็มช่องว่างที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรคในการลดอันตรายจากสารเคมีตามมุมมองของประสบการณ์ในประเทศไทย โดยการบูรณาการแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการจัดการสารเคมีในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อช่วยสนับสนุนให้ประเทศไทย มีศักยภาพในการแข่งขันควบคู่ไป เห็นควรกำหนดพันธกิจ ดังนี้

1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการสารเคมีให้ครบวงจรสอดคล้องกับการดำเนินงานระหว่างประเทศ
2. ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี โดยจัดการสารเคมีภาคเกษตรกรรมอย่างครบวงจรและสนับสนุนระบบเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งควบคุมการใช้สารเคมีและพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง โดยแยกระบบการจัดการ เป็น 2 ด้าน ทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม

3. เสริมสร้างบทบาทภาคประชาชนและเครือข่ายในการจัดการสารเคมี โดยบูรณาการทำงานของแต่ละภาคส่วน ให้สามารถสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่อยู่อย่างรู้เท่าทันอันตรายจากสารเคมี

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อบริหารจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี
2. เพื่อบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการสารเคมี
3. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสารเคมีอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย (Targets)

1. มีระบบบริหารจัดการสารเคมีที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
2. มีระบบการดำเนินงานด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
3. ชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการจัดการสารเคมีอย่างปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ (Strategies)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) จึงกำหนดแผนยุทธศาสตร์ 3 ด้านให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ทำงานร่วมกันในลักษณะบูรณาการ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จภายในปี พ.ศ.2554 นำไปสู่การสร้างสังคมไทยที่ปลอดภัยจากอันตรายสารเคมี ดังนี้

1. พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี
2. ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี
 - 2.1 พัฒนาและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 พัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยสารเคมีทางอุตสาหกรรมที่เหมาะสม
3. ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี

มาตรการ (Measures)

เพื่อให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ทั้ง 3 ด้าน เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย จึงได้กำหนดมาตรการรองรับและครอบคลุม ใน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการทางกฎหมาย (Enforcement)
2. ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินการคลัง (Economics and Finance)
3. ด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Engineering)
4. ด้านการศึกษา การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ (Education and Knowledge Management)
5. ด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน (Empowerment)

องค์กรหลักและเครือข่ายรับผิดชอบ

ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 1

พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อพัฒนากลไกการบริหารจัดการสารเคมีแบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อบูรณาการงบประมาณการจัดการสารเคมีของหน่วยงานภายใต้การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ เป็นภาพรวมของประเทศ

เป้าหมาย (Target)

มีการบริหารจัดการสารเคมีอย่างเป็นระบบครบวงจร ที่มีผลของการดำเนินงานทั้งประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สามารถบูรณาการกลไกการทำงานของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานของการพัฒนาความพร้อมของกฎหมาย ข้อมูล และเครือข่ายที่เข้มแข็ง

ตัวชี้วัด (Indicators)

1. มีกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เหมาะสมกับสถานการณ์
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานและประสานงานทุกระดับ โดยมีกลไกการทำงานแบบบูรณาการที่เข้มแข็ง ผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ
3. มีการพัฒนาระบบการอนุญาตให้นำเข้าและใช้สารเคมี รวมทั้งการติดตามการใช้ที่มีประสิทธิภาพ
4. มีระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถนำมาสนับสนุนการวางแผนตัดสินใจ และการบริหารจัดการ
5. มีแผนและงานวิจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการสารเคมี

มาตรการ (Measures)

ด้านการจัดการทางกฎหมาย (Enforcement)

1. ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการสารเคมี รวมทั้งส่งเสริมสิทธิในการรับรู้ของประชาชน (Public's Right to Know) พัฒนาระบบการจำหน่าย

สารเคมีเพื่อความปลอดภัย รวมทั้งหลักเกณฑ์และกลไกการแก้ไขปัญหา รักษาและเยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากอันตรายด้านสารเคมีที่รวดเร็ว เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร กลไกการทำงานเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก รวมทั้ง การจัดทำแผนปฏิบัติการภายใต้ระบบงบประมาณแบบบูรณาการ และพัฒนาตัวชี้วัดของการ บริหารจัดการสารเคมีทุกระดับ

3. เร่งรัดให้เกิดการพัฒนากระบวนการอนุญาตให้นำเข้าและใช้สารเคมี รวมทั้งการ ติดตามการใช้ที่เป็นระบบ

ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินการคลัง (Economics and Finance)

4. การจัดสรรงบประมาณต้องพิจารณาแบบบูรณาการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ

5. กำหนดกลไกการเงินเพื่อชดเชยและเยียวยาผู้เจ็บป่วยที่ได้รับผลกระทบจาก อันตรายสารเคมีโดยจัดให้มีกองทุนฟื้นฟูสุขภาพผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยสารเคมีในเหตุการณ์ ฉุกเฉิน หรือมีระบบความรับผิดชอบและการชดเชยความเสียหาย (Liability and Compensation System)

6. กำหนดมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เชิงบวก เพื่อจูงใจให้สถานประกอบการดำเนินการ จัดการสารเคมีอย่างปลอดภัยและจูงใจให้ภาคประชาชนใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัย จากสารเคมีและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Engineering)

7. พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลสารเคมีและพิษวิทยา รวมทั้งระบบเฝ้าระวัง เตือนภัยทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อใช้ในการจัดการสารเคมีอย่าง เป็นระบบครบวงจร (life-cycle approach) ตลอดจนการป้องกันการนำเข้าและส่งออก กากของเสียอันตรายอย่างผิดกฎหมาย

8. พัฒนาศักยภาพระบบบริหารจัดการกากของเสียอันตรายจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และชุมชน

9. พัฒนาศูนย์พิษวิทยาระดับภาคและในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อบริการข้อมูล ตรวจวิเคราะห์ และรักษาเยียวยาแบบครบวงจร รวมทั้งพัฒนาศูนย์พิษวิทยาและเชื่อมโยงให้เกิด เครือข่ายทุกระดับทั่วประเทศ

10. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพห้องปฏิบัติการด้านสารเคมีและพิษวิทยา รวมทั้งพัฒนาระบบการจัดการของเสียจากห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ในการติดตามและเฝ้าระวัง ตรวจวินิจฉัย รักษาเหยี่ยวา และรับรองการสนับสนุนการส่งออก

ด้านการศึกษา การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ (Education and Knowledge Management)

11. ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยการจัดการสารเคมีแห่งชาติ โดยบูรณาการงานวิจัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เน้นส่งเสริมและผลักดันงานวิจัยเชิงปฏิบัติและงานวิจัยเชิงพาณิชย์

ด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน (Empowerment)

12. พัฒนาศักยภาพของหน่วยงาน กลไกการประสานงาน และความพร้อมของบุคลากรในการบริหารจัดการสารเคมีของประเทศ และพัฒนาศักยภาพคณะบุคลากรในการเจรจาต่อรองข้อตกลง อนุสัญญา รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

13. สร้างศักยภาพเครือข่ายและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานและองค์กรที่เข้าไประงับเหตุฉุกเฉินและอุบัติภัยต่างๆ รวมทั้งกำหนดให้จัดหาอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน (รายละเอียด ภาคผนวกที่ 1)

ยุทธศาสตร์ที่ 2

ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี

2.1 พัฒนาและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อจัดการความปลอดภัยในการใช้สารเคมีภาคเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบครบวงจร
2. สนับสนุนระบบเกษตรอินทรีย์และการใช้สารชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืชและพาหะนำโรคเพื่อการบริโภคและการส่งออก

เป้าหมาย (Target)

ลดการใช้สารเคมีภาคเกษตรกรรมให้เหลือร้อยละ 70 เพิ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ และพื้นที่การเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์เป็นร้อยละ 100 เพื่อนำไปสู่สุขภาพและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

ตัวชี้วัด (Indicators)

1. มีการลด และเลิกใช้สารเคมีทางเกษตรกรรมที่มีความเสี่ยงสูง
2. มีระบบควบคุม กำกับและติดตามการเคลื่อนไหวสารเคมีทางเกษตรกรรมตั้งแต่ต้นทางสู่ปลายทาง
3. ลดการนำเข้ากลุ่มสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงทางเกษตรกรรมทุกปี
4. ลดการเจ็บป่วยร้อยละ 20 และลดอัตราการเสียชีวิตร้อยละ 80 ของแรงงานภาคเกษตรกรรมจากฐานข้อมูล ปี พ.ศ.2547
5. เพิ่มผลผลิตและพื้นที่การเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์จากฐานข้อมูลปี พ.ศ.2547

มาตรการ (Measures)

ด้านการจัดการทางกฎหมาย (Enforcement)

1. ในระหว่างดำเนินการมาตรการตามข้อ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ห้ามนำเข้าและให้เพิกถอนทะเบียนสารเคมีที่ประเทศพัฒนาแล้วห้ามใช้ รวมทั้งจำกัดการขึ้นทะเบียนสารเคมีทางเกษตรกรรมในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง

2. สร้างมาตรฐานและควบคุมให้มีการปฏิบัติกรนำเข้า ผลิต ขนส่ง จัดเก็บ รักษา มีไว้ในครอบครอง จำหน่าย ใช้ และกำจัดสารเคมีทางเกษตรกรรมในทุกระดับอย่างปลอดภัย
3. จำกัด ควบคุมกลไกการตลาดและการขายสารเคมีทางเกษตรกรรมที่ทำให้เกิดการ ใช้เกินความจำเป็นหรือไม่ปลอดภัยต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม

ด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินการคลัง (Economics and Finance)

4. พัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ควบคู่กับการรณรงค์และส่งเสริมให้เกิด เครือข่าย

ด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Engineering)

5. ส่งเสริมการเพาะปลูก เก็บเกี่ยว และผลิตที่ดีและเหมาะสม (Good Agriculture Practice : GAP, Good Harvest Practice : GHP, Good Manufacturing Practice : GMP) และการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้เกษตรกรใช้ สารเคมีอย่างถูกต้องเพื่อความปลอดภัยต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม
6. พัฒนาระบบเฝ้าระวัง ติดตาม และตรวจสอบการตกค้างสารเคมีในผลผลิต สิ่งแวดล้อม และประชาชน

ด้านการศึกษา การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้

(Education and Knowledge Management)

7. ส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในภาคเกษตรกรรมผ่านเครือข่ายเกษตรกร
8. ส่งเสริมการสร้างชุมชนเกษตรอินทรีย์ต้นแบบให้เป็นศูนย์การเรียนรู้การ ถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่สังคมเพื่อให้เกิดภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิปัญญา
9. สนับสนุน ส่งเสริมการผลิต วิจัย และใช้สารสกัดจากพืชชีวภัณฑ์และระบบ การควบคุมแบบชีววิธี (Bio-control) เพื่อทดแทนสารเคมี

ด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน
(Empowerment)

10. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อลดการใช้สารเคมีและกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง

หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน รายละเอียด ภาคผนวก

ที่ 1

2.2 พัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยสารเคมีทางอุตสาหกรรมที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อควบคุมการใช้สารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง
2. เพื่อลดความเสี่ยงในการใช้สารเคมีในพื้นที่เสี่ยงและพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่

เป้าหมาย (Target)

การใช้สารเคมีในภาคอุตสาหกรรมมีความปลอดภัย มีระบบการจัดการที่ดีตั้งแต่ต้นทางและปลายทาง ประชาชนเกิดความไว้วางใจต่อสถานประกอบการ

ตัวชี้วัด (Indicators)

1. มีระบบควบคุมกำกับและติดตามการเคลื่อนไหวสารเคมีตั้งแต่ต้นทางสู่ปลายทาง
2. ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูงมากที่สุด 50 ลำดับแรก
3. ลดอัตราการเจ็บป่วยร้อยละ 20 และลดอัตราการเสียชีวิตร้อยละ 80 ของคนงานภาคอุตสาหกรรมจากฐานข้อมูลปี พ.ศ.2547
4. ประชาชน ชุมชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระบบเฝ้าระวัง และคุ้มครองความปลอดภัยจากอันตรายสารเคมีจากแหล่งอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่และขนาดย่อม การผลิตสินค้า และบริการในระดับตำบล

มาตรการ (Measures)

ด้านการจัดการทางกฎหมาย (Enforcement)

1. พัฒนาระบบการจัดการ ติดตาม ตรวจสอบสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูง 50 ลำดับแรกอย่างครบวงจร ตั้งแต่การนำเข้า ผลิต ขนส่ง จัดเก็บ รักษา มีไว้ในครอบครอง จำหน่ายใช้และกำจัดสารเคมีทางอุตสาหกรรมรวมทั้งกำหนดให้ผู้ประกอบการจัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยง รายงานการครอบครองสารเคมีและการปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม (Pollutant Release Transfer and Registers : PRTRs) และเสนอต่อสาธารณะและชุมชนท้องถิ่น

เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังอันตรายจากสารเคมี โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับตรวจสอบ

2. กำหนดและควบคุมพื้นที่เสี่ยงจากสารเคมีของอุตสาหกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งกำหนดและจำกัดพื้นที่เขตอุตสาหกรรมสารเคมี รองรับโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยง

3. พัฒนาระบบและมาตรฐานการปฏิบัติการนำเข้า ผลิต ขนส่ง จัดเก็บ รักษา มีไว้ในครอบครอง จำหน่าย ใช้ และกำจัดสารเคมีทางอุตสาหกรรมทุกระดับอย่างปลอดภัย รวมทั้งแผนปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Response Plan)

4. กำหนดความรับผิดชอบในด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และซากผลิตภัณฑ์

ด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Engineering)

5. กำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในการขนส่งสารเคมีทุกขั้นตอนทั้งโครงข่ายคมนาคม สถานีขนถ่าย จุดพักรถ ยานพาหนะ บุคลากร และอื่นๆ

6. ส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environmental Practices : BEP) และ การใช้เทคโนโลยีที่มีของเสียน้อยในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ด้านการศึกษา การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้

(Education and Knowledge Management)

7. เสริมสร้างความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ และคนงานในสถานประกอบการ เพื่อลดความเสี่ยงจากสารเคมีและเป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งการเผยแพร่และส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับข้อมูลความปลอดภัยฉลากเคมีภัณฑ์ สัญลักษณ์ข้อความบอกความเป็นอันตราย และข้อควรปฏิบัติตามระบบสากล การจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์และการติดฉลาก (Globally Harmonized System of Classification & Labelling of Chemicals : GHS)

**ด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน
(Empowerment)**

8. ส่งเสริมศักยภาพและบทบาทของชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเฝ้าระวัง ติดตามการดำเนินงานการจัดการสารเคมี รวมถึงระบบการผลิตสินค้าและบริการระดับตำบลของสถานประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน (รายละเอียด ภาคผนวก ที่ 1)

ยุทธศาสตร์ที่ 3

ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชน ในการจัดการสารเคมี

วัตถุประสงค์ (Objective)

เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตและดำรงชีวิตอยู่อย่างเท่าทันอันตรายของสารเคมี

เป้าหมาย (Target)

ประชาชนมีความรู้ในการใช้สารเคมีนำไปสู่การใช้สารเคมีอย่างเหมาะสม และปลอดภัย

ตัวชี้วัด (Indicators)

1. มีเครือข่ายภาคประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่มีความรู้ มีศักยภาพในการป้องกันเฝ้าระวังอันตรายสารเคมีจากกิจกรรมภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม จำหน่าย ใช้ และบริการ
2. มีการบรรจุสาระการเรียนรู้เรื่องการจัดการสารเคมีในภาคการศึกษา
3. มีระบบและเชื่อมโยงการสื่อสารองค์ความรู้เกี่ยวกับสารเคมีสู่สังคมและผู้บริโภค

มาตรการ (Measures)

ด้านการจัดการทางกฎหมาย (Enforcement)

1. กำหนดให้มีฉลากเคมีภัณฑ์สำหรับสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันโดยใช้สัญลักษณ์ข้อความบอกความเป็นอันตราย ข้อปฏิบัติตามระบบ GHS และส่งเสริมให้ประชาชนรับรู้

ด้านการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Engineering)

2. สร้างดัชนีชุมชนชี้วัดอันตรายสารเคมีเพื่อบ่งชี้สุขภาพของชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อนำมาใช้ในการติดตามสถานการณ์ เฝ้าระวังการจัดการสารเคมี

**ด้านการศึกษา การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้
(Education and Knowledge Management)**

3. ส่งเสริมและประสานงานให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนและเยาวชนทุกระดับ ให้มีความรู้และความตระหนักในอันตรายของสารเคมีเพิ่มขึ้น รวมทั้งเรื่องฉลากเคมีตามระบบ GHS

4. สร้างระบบสื่อสารสองทางในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การติดตาม ตรวจสอบข้อมูลการจัดการสารเคมีที่ถูกต้อง และเผยแพร่สู่สาธารณะ โดยเฉพาะเกษตรกรและคนงานผ่านเครือข่าย องค์กรและสื่อต่างๆ

**ด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพัฒนาศักยภาพของภาคประชาชน
(Empowerment)**

5. เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายภาคประชาชน ให้มีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการสารเคมี

6. พัฒนาให้เกิดศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์และบริการประชาชน ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ให้เกิดเครือข่ายการแก้ปัญหาสารเคมีที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน (รายละเอียด ภาคผนวก
ที่ 1)

บทที่ 5

กลไกการนำแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ไปสู่การปฏิบัติ

แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) เป็นกรอบแนวทางเชิงบูรณาการมุ่งเน้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนา ส่งเสริม และการจัดการสารเคมีของประเทศแบบครบวงจร สร้างสังคมให้ปลอดภัยจากสารเคมี และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศด้วย โดยให้ความสำคัญกับการจัดการแบบองค์รวม (Holistic approach) เน้นการพัฒนา ระบบกลไกที่ใช้ในการควบคุม กำกับ ติดตามการเคลื่อนไหวของสารเคมีตั้งแต่ต้นทางสู่ปลายทาง และคำนึงถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สอดคล้องทั้งนโยบายการพัฒนาประเทศ ความพร้อมของภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ จึงเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีความสำคัญในมิติต่างๆ ดังนี้

1. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรการที่กำหนดไว้ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ
2. เป็นกลไกที่ควบคุมการดำเนินงานหรือตัวชี้วัดการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
3. ให้หน่วยงานสามารถกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และงบประมาณของแต่ละหน่วยงานได้เป็นอย่างดี
4. ช่วยให้หน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีกรอบทิศทางการดำเนินงานในระดับพื้นที่ (Area-based) ตามที่กำหนดไว้ในแผนฯ เกิดความเป็นเอกภาพ มีเป้าหมายร่วมกันเสริมบทบาทการทำงานเชิงบูรณาการที่ชัดเจน และไม่ซ้ำซ้อนภารกิจระหว่างหน่วยงาน
5. เกิดระบบการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ

กลยุทธ์การนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติ

การนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปสู่การปฏิบัติต้องกำหนดหน่วยงาน บุคลากร เทคโนโลยี และ เป้าหมายที่เหมาะสมเป็นแนวทางร่วมกัน มีกลยุทธ์สำคัญดังนี้

1. **การดำเนินงานด้วยหลักพื้นที่ หน้าที่ การมีส่วนร่วม (Area Function Participation)** คือ การกำหนดพื้นที่เป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจน บูรณาการงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ร่วมกัน (Shared function) เพื่อเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา มีบทบาทในการวิเคราะห์ วางแผน ตัดสินใจแบบพหุภาคี (Multi-stakeholders partnership)

2. **การปรับเปลี่ยนบทบาทการดำเนินงานเชิงรุก** ภายใต้การปฏิรูประบบราชการ ทำให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับต้องปรับแนวทางการทำงานที่เข้าถึงปัญหาที่มีประชาชนเป็นเป้าหมาย (People center approach) รวมทั้งองค์กรและบุคลากรต้องพัฒนาขีดความสามารถ มีแนวปฏิบัติที่ยืดหยุ่นให้คล่องตัวต่อสถานการณ์และปัญหา

3. **การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจสู่สังคม** กระบวนการของแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 เน้นให้หน่วยงานจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับ นโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ ดังนั้นการพัฒนาการจัดการสารเคมีจึงควรเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) เพื่อสื่อสารกับประชาชนได้อย่างกว้างขวาง สามารถนำแผนยุทธศาสตร์ฯ ไปวางแผนและพัฒนาตามที่เหมาะสม โดยเฉพาะความเข้าใจถึงอันตรายจาก สารเคมีและมีส่วนร่วมในการติดตามและเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดต่อชุมชนและสังคม

4. **การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งบทบาท การกิจ งบประมาณ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งและการจัดการตนเองของท้องถิ่นชุมชนได้มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามีผลสัมฤทธิ์ แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับนี้ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชนในการจัดการสารเคมีร่วมกับภาครัฐ ที่มีหลายมาตรการรองรับ เช่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและอันตรายจากสารเคมี การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการ

เรียนรู้ของชุมชนในอันตราของสารเคมี การเพิ่มศักยภาพของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกเชิงพื้นที่ในการประสาน สนับสนุนให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

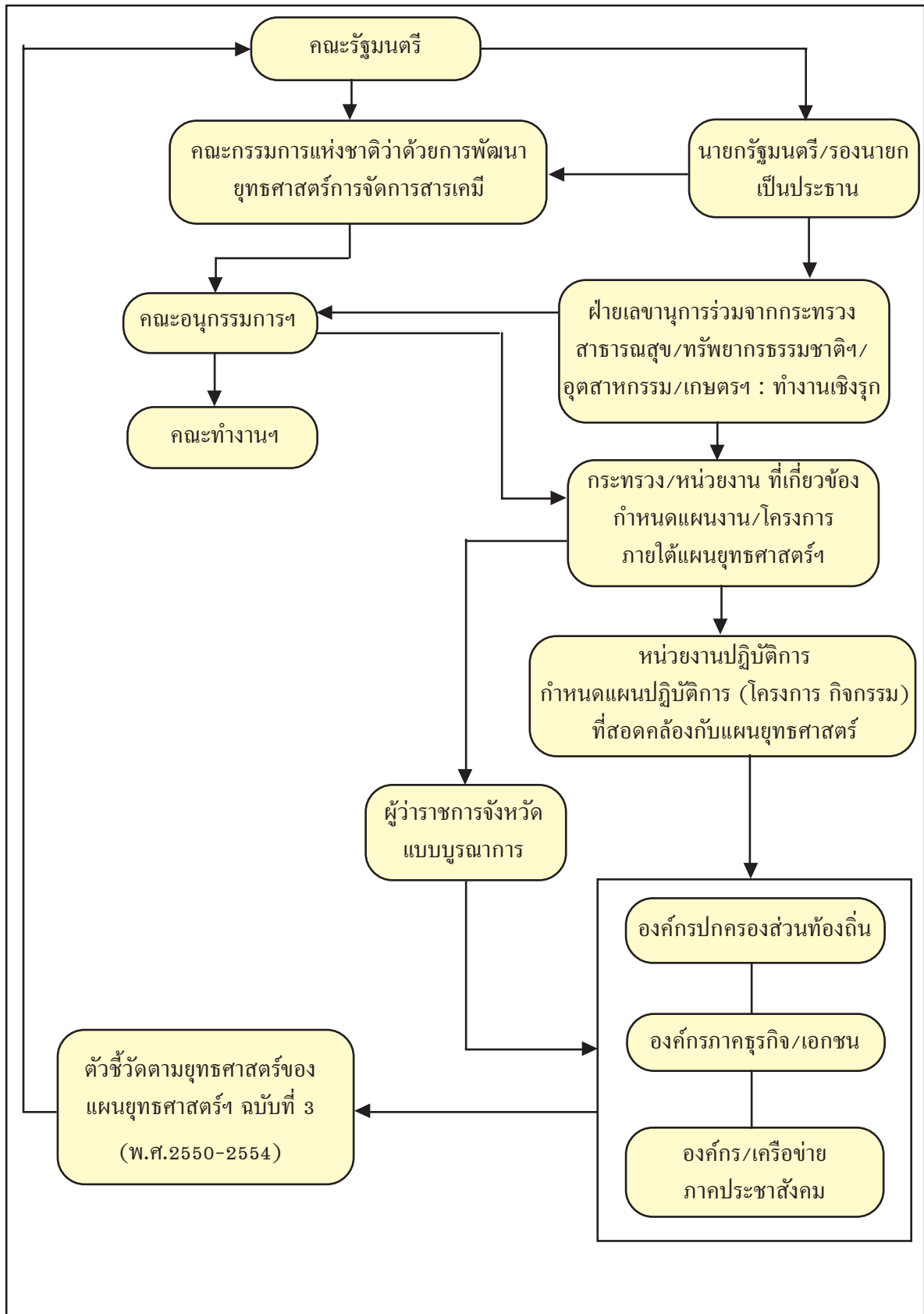
5. การแปลงแผนงาน โครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ แต่ละหน่วยงาน ต้องพิจารณามาตรการสำคัญของแผนงาน โครงการในแต่ละปีให้สอดคล้องกับกรอบเวลา 5 ปีของแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 ยุทธศาสตร์ประเทศ นโยบายของหน่วยงาน และความ ต้องการของประชาชน

6. ใช้กลไกของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ที่มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รองประธานประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรรมการจากกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน ฝ่ายเลขานุการร่วมจากกระทรวงที่เป็นรองประธาน เพื่อบูรณาการการทำงานให้เกิดความร่วมมือและประสานงานเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการสารเคมีของประเทศ

กระบวนการแปลงแผนยุทธศาสตร์ฯ สู่อำนาจปฏิบัติ

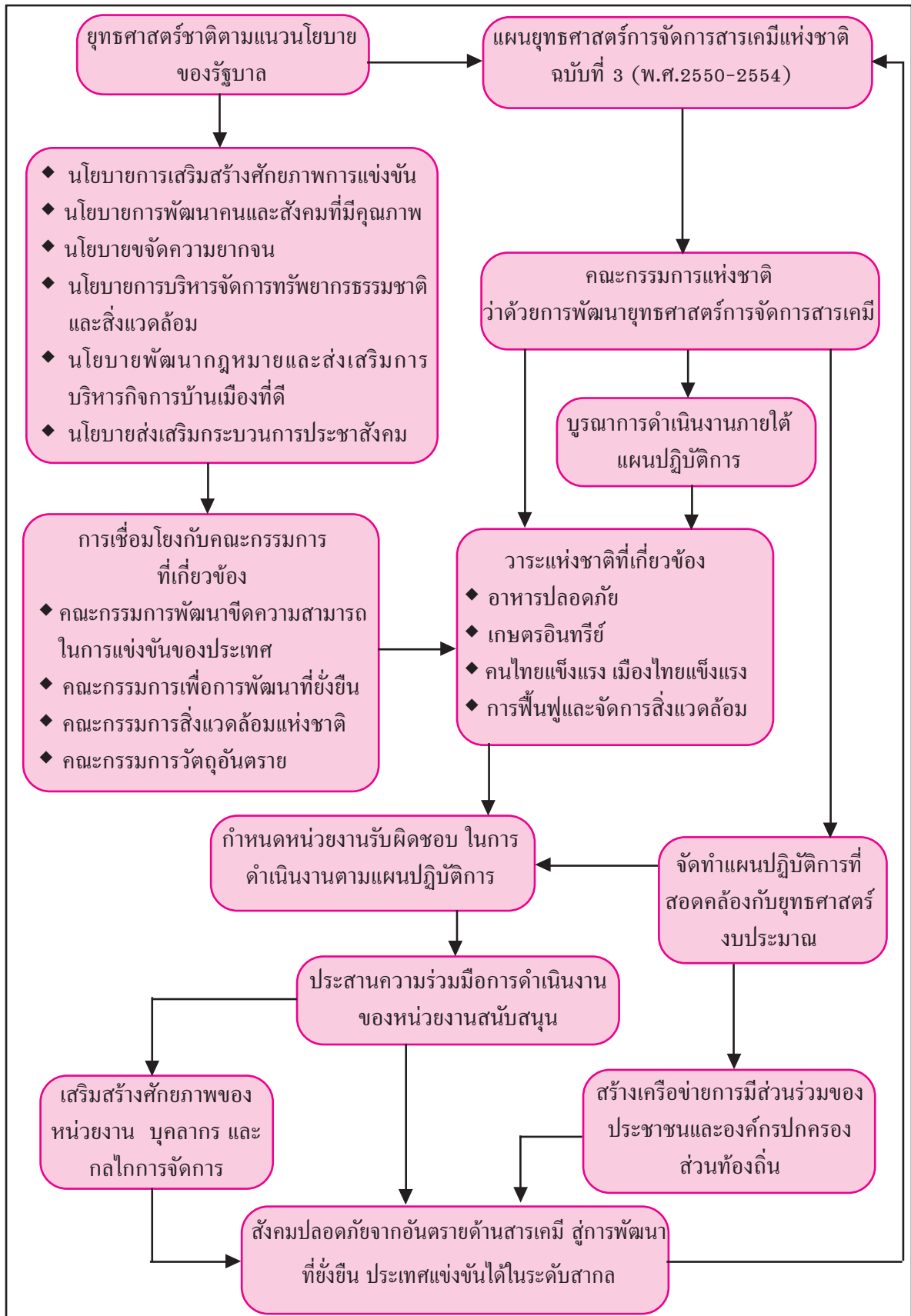
ต้องกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์องค์กร และโครงสร้างความสัมพันธ์ของบทบาทภารกิจของหน่วยงานให้ชัดเจน เอื้อต่อการนำไปปฏิบัติได้จริง ดังนี้

1. ผังโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์กรการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เริ่มกระบวนการตั้งแต่ระดับคณะรัฐมนตรีจนถึงการนำไปสู่การปฏิบัติระดับพื้นที่/ท้องถิ่น ดังนี้ ภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 ผังโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์กรการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

2. **ผังโครงสร้างความสัมพันธ์ของการดำเนินงานเชิงบูรณาการ** เน้นการบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานต่างๆ ที่สามารถเชื่อมโยงมิติการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและเสริมการทำงานเพื่อการจัดการสารเคมีของประเทศ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นโยบายของรัฐบาล วาระแห่งชาติ ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศ ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 ผังโครงสร้างความสัมพันธ์ของการดำเนินงานเชิงบูรณาการ

3. **บูรณาการด้านงบประมาณ** ในการจัดการสารเคมีจะเกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง และหน่วยงานของประเทศเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานที่หลากหลาย ดังนั้นการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ จึงต้องทำแบบองค์รวมโดยกำหนดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนฯ ที่สามารถเชื่อมโยงแนวทางการจัดการสารเคมีให้เป็นระบบเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์งบประมาณของประเทศ มีแนวทางดังนี้

3.1 กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน ให้มีบทบาทในการประสานแผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ

3.2 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของกระทรวง หน่วยงาน และเครือข่าย บนพื้นฐานความพร้อม

3.3 กระบวนการเสนองบประมาณ แต่ละกระทรวง หน่วยงานต้องรับไปจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับบทบาทภารกิจของหน่วยงาน

3.4 เรื่องสำคัญเร่งด่วนหรือแนวทางที่ต้องดำเนินงานร่วมกันให้ฝ่ายเลขานุการฯ คณะกรรมการแห่งชาติฯประสาน ผลักดัน ดำเนินงานให้เกิดการสนับสนุนงบประมาณตามที่ต้องการ

4. **การติดตามและประเมินผล** ควรยึดกรอบแนวทางตามหลักการบริหารราชการแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result based management) มีมุมมองการติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จในมิติต่างๆ ดังนี้

4.1 กำหนดคณะทำงานติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและประมวลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาปีละครั้ง เพื่อเป็นข้อเสนอต่อคณะกรรมการแห่งชาติฯ พิจารณาติดตามและเร่งรัดให้นำแผนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2 พัฒนาระบบชี้วัดผลสำเร็จการดำเนินงาน เพื่อใช้แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามแนวทางของรัฐ ดังภาพที่ 5.3

มุมมอง	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. มุมมองด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์กร (External perspective)	◆ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ◆ ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของสารเคมี ◆ ประสิทธิภาพการสร้างความปลอดภัยของสังคมการจัดการสารเคมี ◆ ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. มุมมองด้านองค์ประกอบภายในองค์กร (Internal perspective)	◆ สมรรถนะ ความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากร ◆ กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ◆ การพัฒนาและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรที่สอดคล้องกับบทบาทภารกิจในการดำเนินงาน ◆ การมีกฎหมาย ระเบียบการดำเนินงานที่ชัดเจน
3. มุมมองด้านนวัตกรรม (Innovation perspective)	◆ การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงาน ◆ มีการพัฒนาระบบเตือนภัยอันตรายด้านสารเคมี ◆ มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการจัดการสารเคมี
4. มุมมองด้านงบประมาณ (Financial perspective)	◆ แผนการใช้งบประมาณ ◆ ความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ ◆ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้งบประมาณ ◆ ความโปร่งใสของการใช้งบประมาณ และการตรวจสอบได้

ภาพที่ 5.3 การติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ

แหล่งที่มา : ประยุทธ์จากคู่มือการพัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ สำนักงานกพ. (พ.ศ.2545)

5. การทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการ กรอบเวลาของแผนปฏิบัติการ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ.2550-2554 ด้วยสถานการณ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมีการปรับเปลี่ยนต่อเนื่องเพื่อให้สามารถดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเป็นหลัก การแปลงแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 สู่แผนปฏิบัติการประจำปี ควรสอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนาประเทศในมิติการจัดการสารเคมี และมิติการพัฒนาอื่นๆไปพร้อมๆกัน ดังนั้นการทบทวนและปรับปรุงแผนปฏิบัติการ จึงมีความสำคัญเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการปฏิบัติของหน่วยงานให้สามารถดำเนินงานตามบทบาทภารกิจอย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายร่วมกันจึงควรดำเนินงานต่อเนื่องทุกปีโดยใช้กลไกของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่เป็นเอกภาพและประสานการทำงานได้อย่างใกล้ชิดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ

ภาคผนวกที่ 1

แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			
	พัฒนาระบบบริหารจัดการ สารเคมี	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาท ประชาชนในการจัดการสารเคมี
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์				
♦ กรมวิชาการเกษตร *	★★★	★★★	★★	★★★
♦ กรมส่งเสริมการเกษตร	★★	★★★	★★	★★★
♦ กรมพัฒนาที่ดิน	★★★	★★★	★	★
♦ กรมส่งเสริมสหกรณ์	★	★★	★	★
♦ กรมประมง	★	★★	★	★
♦ กรมปศุสัตว์	★★★	★★	★	★
♦ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	★	★★★	★	★
♦ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	★	★★	★	★
2. กระทรวงอุตสาหกรรม				
♦ กรมโรงงานอุตสาหกรรม *	★★★	★	★★★	★★★
♦ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน	★	★	★★	★
♦ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม	★	★	★	★★
♦ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่	★★	★	★	★
♦ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	★	★	★★	★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			
	พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
3. กระทรวงสาธารณสุข				
♦ สำนักงานปลัดกระทรวง	★	★★	★★	★
♦ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	★	★	★	★
♦ กรมอนามัย	★★★	★★	★★	★★★
♦ กรมการแพทย์	★★★	★★	★★	★★
♦ กรมควบคุมโรค	★★★	★★	★★	★★
♦ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	★★★	★★★	★★★	★★
♦ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา *	★★★	★★	★★	★★★
4. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
♦ กรมควบคุมมลพิษ *	★★★	★★	★★★	★★★
♦ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	★★★	★★★	★★	★★
5. กระทรวงคมนาคม				
♦ สำนักงานปลัดกระทรวง	★★★	★	★★	★★★
♦ การท่าเรือแห่งประเทศไทย	★★	★	★★	★
♦ กรมการขนส่งทางบก	★★	★	★★★	★
♦ กรมการขนส่งทางอากาศ	★★	★	★★	★
♦ การรถไฟแห่งประเทศไทย	★★	★	★★	★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			
	พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
5. กระทรวงคมนาคม (ต่อ)				
♦ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี	★★	★	★★	★
♦ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	★★★	★	★★★	★★★
♦ กรมทางหลวง	★★	★	★	★
6. กระทรวงแรงงาน				
♦ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	★★★	★	★★★	★★
♦ สำนักงานประกันสังคม	★★	★	★	★★
7. กระทรวงมหาดไทย				
♦ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	★★★	★★	★★	★★★
♦ กรมการปกครอง	★★	★	★★	★★
♦ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	★★★	★★	★★★	★★
8. กระทรวงการต่างประเทศ				
♦ กรมองค์การระหว่างประเทศ	★	★	★	★
♦ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ	★	★	★	★
9. กระทรวงศึกษาธิการ				
♦ สำนักงานปลัดกระทรวง : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์	★	★	★	★★★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			
	พัฒนาระบบบริหารจัดการสารเคมี	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
9. กระทรวงศึกษาธิการ (ต่อ)				
♦ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	★	★	★	★★★
♦ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	★★	★★	★★	★★★
10. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี				
♦ กรมวิทยาศาสตร์บริการ	★	★	★	★
♦ สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ	★★★	★	★	★
♦ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ	★★	★	★	★
♦ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	★	★	★	★
♦ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	★★	★★	★★	★★
11. กระทรวงการคลัง				
♦ กรมศุลกากร	★★★	★	★★	★
12. กระทรวงพาณิชย์				
♦ กรมการค้าต่างประเทศ	★★	★★	★★	★★
13. กระทรวงกลาโหม				
♦ กรมการอุตสาหกรรมทหาร	★★	★	★★	★
♦ กรมวิทยาศาสตร์ทหารบก	★★	★	★★	★★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
	พัฒนาระบบบริหารการจัดการการศึกษาระดับมัธยมศึกษา	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
14. กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์				
♦ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	★★★	★	★	★
15. สำนักงานรัฐมนตรี				
♦ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	★	★	★	★
♦ สำนักงานปรมาณู	★	★	★	★
♦ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	★★★	★	★	★★★
♦ กรมประชาสัมพันธ์	★	★	★	★★
16. สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ	★★★	★	★	★
17. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	★★★	★	★	★
18. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	★★★	★	★	★
19. สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร	★	★	★	★
20. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	★★★	★★★	★★★	★★★
21. การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	★★	★★	★★★	★★
22. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	★	★	★	★
23. สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์	★	★	★	★
24. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ	★★	★	★	★★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			
	พัฒนาระบบบริหารการจัดการสารเคมี	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
25. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ	★★	★★	★	★★
26. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	★★	★	★	★★
27. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	★★★	★★	★	★★★
28. มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ	★★	★★	★	★
29. ศูนย์ประสานงานกลุ่มภารกิจด้านสนับสนุนงานบริการด้านสุขภาพและอาหารปลอดภัย	★★	★★	★	★★
30. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	★	★★	★	★★★
31. กลุ่มอุตสาหกรรมเคมี สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	★★★	★★	★★★	★★
32. สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	★	★	★	★
33. สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจวัตถุดิบอันตราย	★★	★	★★	★
34. สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย	★★	★	★	★
35. สมาคมพิชิตยาแห่งประเทศไทย	★★	★	★	★
36. สมาคมธุรกิจเคมี	★	★	★★	★
37. สมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ	★	★	★	★
38. สมาคมอรัक्षाพีชไทย	★★	★★	★★	★
39. สมาคมคนไทยธุรกิจเกษตร	★	★★	★	★
40. สมาคมดินและปุ๋ยแห่งประเทศไทย	★	★	★	★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์			
	พัฒนาระบบบริหารจัดการสารเคมี	ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมี		ส่งเสริมความปลอดภัยและบทบาทประชาชนในการจัดการสารเคมี
		เกษตรกรรม	อุตสาหกรรม	
41. สมาคมพืชสวนแห่งประเทศไทย	★	★	★	★
42. สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย	★	★	★	★
43. สมาคมวิทยาการวัชพืชแห่งประเทศไทย	★	★	★	★
44. สมาคมการค้าปุ๋ยและธุรกิจเกษตรไทย	★	★	★	★
45. สถานประกอบการภาคเอกชนที่ให้บริการด้านการตรวจวิเคราะห์	★★	★	★	★
46. สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน	★	★	★★	★★
47. คณะกรรมการรณรงค์ป้องกันภัยจากสารพิษเคมี	★	★	★	★★
48. กรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	★	★	★★	★★
49. ชมรมเกษตรสองพี่น้อง	★	★	★	★
50. มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งประเทศไทย	★	★★	★	★
51. มูลนิธิหมอชาวบ้าน	★	★★	★	★
52. มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา	★	★	★	★★
53. มูลนิธิสายใยแผ่นดิน	★	★★	★	★
54. มูลนิธิสื่อสร้างสรรค์	★	★★	★	★
55. เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งชาติ	★	★	★★	★★

- ★★★ หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลักแต่ละด้าน
- ★★ หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์หลัก
- ★ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนตามยุทธศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ
- * ฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

ภาคผนวก ที่ 2
กระบวนการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3
(พ.ศ.2550-2554)

ตามมติคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี ในการประชุมครั้งที่ 1/2547 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 ได้มอบหมายคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ประสานหน่วยงานต่างๆ พัฒนาจัดทำแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 (ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นชื่อ แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2546-ตุลาคม พ.ศ.2549 รวม 2 ปี 11 เดือน ดังนี้

ปี พ.ศ.2546

1. ทบทวนสถานการณ์การจัดการสารเคมีของประเทศ ช่วง 10 ปีที่ผ่านมาโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาร่วมกับมูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย
2. เข้าร่วมประชุม SAICM PrepCom1 เมื่อวันที่ 9-13 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เพื่อติดตามสถานการณ์ของการพัฒนาโครงสร้างยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (SAICM)

ปี พ.ศ.2547

1. ประเมินผลการดำเนินงานแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549) โดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ร่วมกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
2. จัดประชุมสัมมนาระดับชาติ เรื่อง พิทักษ์โลกให้สดใส ปลอดภัยภัยสารเคมี : มติ IFCS Forum IV ประเทศไทยจะมีส่วนร่วมอย่างไร เมื่อวันที่ 21-23 กรกฎาคม พ.ศ.2547 ณ วังาย รีสอร์ท โฮเทลแอนด์สปา จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นปัจจัยในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3

3. จัดประชุมระดมสมอง เรื่อง การพัฒนานโยบายเชิงยุทธศาสตร์และแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ เมื่อวันที่ 17-18 ธันวาคม พ.ศ.2547 ณ โรงแรมสิดา รีสอร์ท จังหวัดนครนายก เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการสารเคมีทั้งปัจจัยภายในและนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

4. เข้าร่วมประชุม SAICM PrepCom 2 เมื่อวันที่ 4-8 ตุลาคม พ.ศ.2547 ณ กรุงในโรปี ประเทศเคนยา เพื่อติดตามสถานการณ์ในการกำหนดหัวข้อหลักของยุทธศาสตร์ SAICM ที่จะนำไปสู่การพัฒนาจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3

5. จัดประชุมคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนฯ เพื่อกำหนดทิศทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 รวม 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1/2547 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2547

ครั้งที่ 2/2547 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2547

ปี พ.ศ.2548

1. จัดประชุมระดมสมอง เรื่อง การจัดทำวิสัยทัศน์ กรอบการพัฒนานโยบายเชิงยุทธศาสตร์และแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2548 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพมหานคร

2. จัดประชุมระดมสมอง เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2549) : 5 ยุทธศาสตร์ รวม 4 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม - 9 มิถุนายน พ.ศ.2548 ณ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

3. จัดประชุมระดมสมอง เรื่อง การลำดับความสำคัญของปัญหาการจัดการสารเคมีภายในประเทศ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2548 ณ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

4. จัดประชุมสัมมนาระดับชาติ เรื่อง การจัดการสารเคมีภายในประเทศและการจัดทำยุทธศาสตร์แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 19-21 สิงหาคม พ.ศ.2548 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี เพื่อพัฒนากรอบความคิดและโครงสร้างของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3

5. จัดประชุมระดมสมอง เรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 รวม 4 ครั้ง ตั้งแต่วันที่ 12 กันยายน - 5 ตุลาคม พ.ศ.2548 ณ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เพื่อพัฒนาโครงสร้างของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3

6. เข้าร่วมประชุม SAICM PrepCom 3 เมื่อวันที่ 19-24 กันยายน พ.ศ.2548 ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อติดตามสถานการณ์ (ร่าง) ยุทธศาสตร์ SAICM 3 ระดับ คือ HLD, OPS และ GPA

7. นำเสนอคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนฯ พิจารณากลับกรองและให้ความเห็นต่อ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 รวม 3 ครั้ง

ครั้งที่ 1/2548 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548

ครั้งที่ 2/2548 เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2548

ครั้งที่ 3/2548 เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2548

8. นำเสนอคณะกรรมการแห่งชาติฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 รวม 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2548

ปี พ.ศ.2549

1. นำเสนอคณะที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ เพื่อพิจารณาแก้ไขและปรับปรุงแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 รวม 5 ครั้ง ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ณ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

2. เข้าร่วมประชุม International Conference on Chemicals Management : ICCM เพื่อพิจารณารับรองยุทธศาสตร์ SAICM : HLD, OPS และ GPA เมื่อวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ณ กรุงดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เพื่อนำยุทธศาสตร์ SAICM มาปรับให้สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3

3. นำเสนอคณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนฯ พิจารณากลับกรองและให้ความเห็นต่อ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 รวม 4 ครั้ง

ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549

ครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2549

ครั้งที่ 3/2549 เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2549

ครั้งที่ 4/2549 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2549

4. นำเสนอคณะกรรมการแห่งชาติฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) และแผนปฏิบัติการและงบประมาณ ภายใต้แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) รวม 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2549 ซึ่งที่ประชุมได้อนุมัติในหลักการ ให้เปลี่ยนชื่อแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) เป็นแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554)

5. กระทรวงสาธารณสุข ได้เวียน (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) และแผนปฏิบัติการและงบประมาณภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550 - 2554) ให้คณะกรรมการทุกท่านพิจารณาให้ความเห็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2549 และได้นำความเห็นของกรรมการทุกท่าน มาปรับปรุง (ร่าง) แผนดังกล่าว

6. กระทรวงสาธารณสุข ได้มีหนังสือที่ สธ 1019/5497 ลงวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ถึงคณะรัฐมนตรี ขอให้ นำ (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) และแผนปฏิบัติการและงบประมาณภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

7. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือด่วนที่สุด นธ 0506/637 ลงวันที่ 16 มกราคม 2550 แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2550 มีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) และแผนปฏิบัติการและงบประมาณภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554) ตามที่กระทรวงสาธารณสุข เสนอ โดยให้ความเห็นชอบกระทรวงต่างๆ ใช้ประกอบการปรับปรุงแก้ไข แผนทั้ง 2 ฉบับต่อไป

ภาคผนวก ที่ 3

สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี

จากการประชุม International Conference on Chemicals Management : ICCM เมื่อวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ณ เมืองดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ที่ประชุม 170 ประเทศทั่วโลก ได้รับรองยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี (Strategic Approach to the International Chemicals Management: SAICM) ทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

SAICM : HLD

รัฐมนตรี หัวหน้าคณะ ผู้เข้าประชุม และผู้ที่เกี่ยวข้อง ยืนยันร่วมกันที่จะจัดการสารเคมีอย่างถูกต้องเหมาะสมโดยการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญา และข้อตกลง ลดช่องว่างในการจัดการสารเคมีระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ ดำเนินการตามกรอบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เห็นชอบกับ OPS และเสนอแนะให้นำ GPA ไปใช้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ขจัดความยากจน ผลกระทบต่อสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมโดยมีเป้าหมายภายในปี พ.ศ.2563

SAICM : OPS

- 1. Introduction** ให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับโลก เน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะบทบาทของสตรี
- 2. Scope** ครอบคลุมด้าน Environmental, economic, social, health and labor aspects of chemical safety และด้าน agricultural and industrial chemicals ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ครอบคลุมตลอดวงจรของสารเคมีรวมถึงผลิตภัณฑ์ ให้ใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้วดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนโดยเฉพาะการใช้สารเคมีในทางทหาร ขอบเขตของ SAICM ไม่ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายขององค์การอาหารและยา

SAICM : OPS

3. Objectives

3.1 Risk reduction ลดความเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพอนามัยต่อคนงานและสิ่งแวดล้อม

3.2 Knowledge and Information เน้นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ มาตรฐานเทคนิคและการวิจัย

3.3 Governance ใช้กลไกระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติแบบมีส่วนร่วม เหมาะสมและโปร่งใส

3.4 Capacity building and technical cooperation ลดช่องว่างในภาคอุตสาหกรรมระหว่างประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านทางเศรษฐกิจ พัฒนาขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.5 Illegal international traffic เน้นป้องกันการลักลอบทิ้งสารเคมีต้องห้าม สารเคมีที่ถูกจำกัดการใช้ และของเสียอันตราย

4. Financial consideration บูรณาการจัดการสารเคมีอย่างถูกต้อง บนหลักการข้อที่ 7 ของปฏิญญาริโอ โดยจัดตั้ง Quick Start Programme เพื่อสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถการดำเนินงานแก่ประเทศด้อยพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนา รัฐที่เป็นหมู่เกาะ ส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมด้านเทคนิคและการเงิน และการจัดตั้งกองทุน Trust Fund

5. Principles and approach ใช้หลักการ Precautionary Approach ตามความเหมาะสมตามหลักการข้อ 15 ของปฏิญญา ริโอ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการผลิต ใช้สารเคมีเพื่อนำไปสู่การลดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

6. Implementation and taking stock of progress จัดตั้งคณะกรรมการ ICCM เพื่อติดตามการดำเนินงานของ SAICM มี UNEP/WHO ทำหน้าที่สำนักเลขาธิการร่วม กำหนดให้มีการประชุม ICCM ทุก 3 ปี ครั้งต่อไปในปี พ.ศ.2552

SAICM : GPA

1. บูรณาการจัดการสารเคมีให้เชื่อมโยงกับนโยบายการพัฒนาของประเทศ
2. ส่งเสริมให้มีการลงนามและปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความปลอดภัยในการทำงาน
3. สนับสนุนให้มีการนำมาตรฐานระหว่างประเทศและเครื่องมือที่มีอยู่ไปใช้ในการปฏิบัติเพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม
4. ส่งเสริมให้มีการลดความเสี่ยงอันตรายจากการใช้สารปรอทและสารโลหะหนักอื่นๆ
5. สนับสนุนให้มีการลดปริมาณการใช้สารเคมีและกากของเสียอันตราย
6. ส่งเสริมการป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุ ลักลอบทิ้งสารเคมีต้องห้ามและกากของเสียอันตราย
7. ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับภูมิภาคเพื่อจะทราบปัญหาเกี่ยวกับสารเคมีและกากของเสียอันตราย
8. ส่งเสริมให้มีการใช้สารทดแทนสารเคมีทางการเกษตรเพื่อลด เลิกใช้สารเคมีที่มีพิษสูง
9. ส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ ด้านการศึกษา การฝึกอบรม และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการสารเคมี
10. ส่งเสริมให้เกิดความสมัครใจจากภาคอุตสาหกรรมและผู้ผลิตผลิตภัณฑ์
11. ส่งเสริมให้มีการเลิกใช้สารตะกั่วในน้ำมัน
12. ส่งเสริมการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนสารเคมี

ภาคผนวกที่ 4

สารบัญย่อ

อักษรย่อ	ชื่อ
FAO	Food and Agriculture Organization
ICCM	International Conference on Chemicals Management
IFCS	Intergovernment Forum on Chemical Safety
IPCS	International Programme on Chemical Safety
ILO	International Labour Organization
SAICM	Strategic Approach to the International Chemicals Management
SAICM: HLD	SAICM : High Level Declaration
SAICM : OPS	SAICM : Overarching Policy Strategy
SAICM : GPA	SAICM : Global Plan of Action
SAICM PrepCom	The Preparatory Committee for the Development of SAICM
UNEP	United Nations Environment Programme
WHO	World Health Organization
WSSD	World Summit on Sustainable Development

ภาคผนวกที่ 5
(สำเนา)

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/๑๐๕๑๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๔ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนา
ยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

อ้างถึง หนังสือกระทรวงสาธารณสุข ที่ สช ๑๐๑๕/๓๕๔๖ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

ตามที่ได้เสนอเรื่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการ
พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๕ เห็นชอบตามที่กระทรวง
สาธารณสุขเสนอ ทั้งนี้ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุม
คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้กระทรวงการคลัง สำนัก
งบประมาณ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทราบด้วยแล้วและขอได้โปรดแจ้งให้ผู้ได้รับ
การแต่งตั้งทราบด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สุรชัย ภูประเสริฐ

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๖๔

(คณะกรรมการแห่งชาติ ฯ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2549)
องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์
การจัดการสารเคมี

องค์ประกอบ

(1) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย	ประธานกรรมการ
(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รองประธานกรรมการ
(3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รองประธานกรรมการ
(4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	รองประธานกรรมการ
(5) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	รองประธานกรรมการ
(6) ผู้แทนสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์	กรรมการ
(7) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการ
(8) ปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
(9) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	กรรมการ
(10) ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
(11) ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
(12) อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
(13) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
(14) อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
(15) อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	กรรมการ
(16) อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	กรรมการ
(17) อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ	กรรมการ
(18) อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ	กรรมการ
(19) เจ้ากรมวิทยาศาสตร์ทหารบก	กรรมการ
(20) เจ้ากรมการอุตสาหกรรมทหาร	กรรมการ
(21) อธิบดีกรมอนามัย	กรรมการ
(22) อธิบดีกรมการแพทย์	กรรมการ

(23) อธิบดีกรมควบคุมโรค	กรรมการ
(24) อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์	กรรมการ
(25) เลขาธิการสภาการศึกษา	กรรมการ
(26) เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ	กรรมการ
(27) เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	กรรมการ
(28) รองปลัดกรุงเทพมหานคร ฝ่ายสาธารณสุข	กรรมการ
(29) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
(30) ผู้อำนวยการการทำเรือแห่งประเทศไทย	กรรมการ
(31) ผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
(32) ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย	กรรมการ
(33) ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข	กรรมการ
(34) นายกสมาคมพิษวิทยาแห่งประเทศไทย	กรรมการ
(35) นายกสมาคมอรัักษาศึกษาพิษวิทยา	กรรมการ
(36) ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมเคมี สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
(37) ประธานสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย	กรรมการ
(38) ประธานมูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา	กรรมการ
(39) ประธานมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค	กรรมการ
(40) นายสุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ	กรรมการ
(41) นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์	กรรมการ
(42-43) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้ง	กรรมการ
(44) ข้าราชการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ กระทรวงสาธารณสุข หรือ กระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน 1 ท่าน สลับเปลี่ยนหมุนเวียนตามที่ประธานมอบหมาย	กรรมการและเลขานุการ

(45-47) ข้าราชการจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือ กรรมการ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ และผู้ช่วยเลขานุการ
กระทรวงสาธารณสุข หรือ กระทรวงอุตสาหกรรม
จำนวน 3 ท่าน สลับเปลี่ยนหมุนเวียนตามที่ประธานฯมอบหมาย

อำนาจหน้าที่

- (1) เสนอนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายให้เกิดความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสิ่งแวดล้อมของประเทศที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการสารเคมี
- (3) สนับสนุนให้มีการบริหารจัดการลักษณะบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเชิงนโยบาย งบประมาณ และการดำเนินงานเพื่อให้ระบบการจัดการสารเคมีในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ
- (4) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการจัดการสารเคมีที่เหมาะสม
- (5) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการสารเคมีของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
- (6) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ พร้อมอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นกลไกของคณะกรรมการฯ ในการพัฒนาจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ กำกับติดตาม ประเมินผล และงานวิชาการ

หมายเหตุ ส่วนราชการเจ้าของเรื่อง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
กระทรวงสาธารณสุข

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2548. กรุงเทพมหานคร, 2548.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนปฏิบัติการและงบประมาณ ปี 2547-2549 ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพมหานคร, 2547.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. แผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร, 2548.

คณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี ภายใต้คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี. แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพมหานคร, 2540.

คณะอนุกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินการว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี ภายใต้คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี. แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549). นนทบุรี, 2544.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. การประชุมยุทธศาสตร์ที่ 5 : การศึกษาวิจัยและพัฒนา สินค้าในหมวดที่ 5 (ตอนที่ 25-27) และหมวดที่ 6 (ตอนที่ 28-38) ของกรมศุลกากร. กรุงเทพมหานคร, 2547.

สำนักงานข้าราชการพลเรือน. คู่มือการพัฒนาระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. โครงการพัฒนาตัวชี้วัดความสำเร็จของแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549). นนทบุรี, 2546.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. สรุปผลการประชุมระดมสมอง เรื่อง การพัฒนา นโยบายเชิงยุทธศาสตร์และแผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านสารเคมี แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554). นนทบุรี, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. สรุปผลการประชุมสัมมนาระดับชาติ เรื่อง การจัดการ สารเคมีภายในประเทศและการจัดทำยุทธศาสตร์แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัย ด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550-2554). นนทบุรี, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. โครงการศึกษาวิจัยการทบทวนการดำเนินงานความ ปลอดภัยของสารเคมี. นนทบุรี, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. โครงการศึกษาวิจัยการประเมินผลแผนแม่บทพัฒนา ความปลอดภัยด้านสารเคมีแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2549). นนทบุรี, 2549.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. หลักสูตรการอบรมผู้ควบคุมการใช้วัตถุอันตรายเพื่อ ใช้งาน. นนทบุรี, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพมหานคร, 2548.
- สำนักโรคพิษวิทยา กรมควบคุมโรค. สรุปผลการเฝ้าระวังโรค 2548. กรุงเทพมหานคร, 2548.
- สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค. สรุปผลรายงานประจำปี 2548. กรุงเทพมหานคร, 2546.
- IFCS. FORUM IV, Forth Session of the Intergovernmental Forum on Chemical Safety Final Report. Bangkok, Thailand, 2003.
- IFCS. FORUM V, Fifth Session of the Intergovernmental Forum on Chemical Safety Final Report. Budapest, Hungary, 2006.

บรรณานุกรม (ต่อ)

National Coordinating Subcommittee on Policy and Plan for Chemical Safety under Thailand National Chemical Safety Committee. **THAILAND, National Chemicals Management Profile 2003**. Nothaburi, Thailand, 2005.

UNEP, SAICM PrepCom 2, **Second Session of Strategic Approach to the International Chemicals Management Preparatory Committee**, Nairobi, Kenya, 4-8 November, 2004.

UNEP, SAICM PrepCom 3, **Third Session of Strategic Approach to the International Chemicals Management Preparatory Committee**, Vienna, Austria, 19-24 September, 2005.

UNEP, World Bank, GEF, UNDP and IFCS. **Report of the International Conference on Chemicals Management**, Dubai, United Arab Emirates, 4-6 February 2006.

คณะที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ

1. นายแพทย์สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ	ประธานคณะกรรมการประสานนโยบายและแผนการดำเนินงานว่าด้วยความปลอดภัยของสารเคมี
2. ศ.ดร. กักดี โพธิศิริ	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
3. นายแพทย์ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
4. ภญ.นิตยา เข้มพยัคฆ์	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
5. นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์	สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
6. ผศ.สำลี ใจดี	มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา
7. นายธงชัย พรรณสวัสดิ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
8. ดร.ขวัญฤดี โชติชนาทวีวงศ์	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
9. ดร.กิติชัย รัตนะ	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. นายกิตติพงษ์ เพิ่มพูล	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. นายสุเมธา วิเชียรเพชร	กรมควบคุมมลพิษ
12. ภญ.พรพิศ ศิลขุรท์	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

คณะบรรณาธิการ

1. ดร. ดวงทิพย์ หงษ์สมุทร	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
2. ภญ.อมรรัตน์ ถิ่นนิธิกุล	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
3. ดร.อรรค์ คงพานิช	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
4. ดร.ดามพ์ เศรษฐจันทร	สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

ผู้จัดทำ

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี

วิสัยทัศน์
สังคมปลอดภัยจากอันตรายด้านสารเคมี
สู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และแข่งขันได้ในระดับสากล

กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
กระทรวงสาธารณสุข

กรมโรงงานอุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม